

srečno

Pred XI. kongresom ZK Jugoslavije

Se nekaj dni nas loči od začetka XI. kongresa ZKJ, na katerega se v revirskih občinah že dalj časa skrbno in odgovorno pripravljamo. Uresničevanje programskih usmeritev celotne predkongresne aktivnosti, ki smo jo načrtali že v začetku preteklega leta, se stopnjuje ravno v zadnjem času, ko se konkretno dogovarjamo v OO ZK in občinskih konferencah ZKS, kako bomo najbolj učinkovito uresničevali sklepe in stališča VIII. kongresa ZKS v vsakodnevni praksi. Na seminarju za sekretarje OO ZK, člane komiteja občinske konference ZKS in predsednike komisij smo se seznanili z najpomembnejšimi nalogami v sedanjem trenutku, ki izhajajo iz referata predsednika CK ZKS, sprejete akcijske resolucije, sprememb in dopolnitev statuta ZKS, kakor tudi iz dokumentov za XI. kongres ZK Jugoslavije. Dogovorili smo se, da na osnovi teh dokumentov izdelajo vse OO ZK dopolnitve akcijskih programov, z zadolžitvami za naloge, ki jih moramo na osnovi sprejetih ocen in dejansko ugotovljenih razmer, v posameznih samoupravnih sredinah uresničiti v praksi. Pri dopolnitvi akcijskih programov moramo izhajati iz ugotovitev v OO ZK, občinskih konferenc ZK in Revirskega komiteja ZK, ki je ob ocenjevanju predkongresne aktivnosti sprejel zaključke, da je potrebno zaostri-

ti odgovornost do vseh članov ZK, zlasti pa do pasivnih, ki se izmikajo delovanju v ZK in drugih družbenopolitičnih organizacijah. Odgovornost moramo zaostriti tudi za uresničevanje stabilizacijskih programov in sklepov in stališč, ki smo jih v ZK sprejeli v zadnjem obdobju. Ob tej aktivnosti moramo dati tudi odgovor, katerega smo večkrat zahtevali v predkongresnih razpravah, ali smo komunisti v TOZD, KS, SIS, dejanski borci za spremembo odnosov v svojih sredinah in okoljih, kjer delamo in živimo. Pri proučevanju gradiva VIII. kongresa ZKS moramo najti odgovor, kako bomo uveljavili položaj delavca, da bo resnično, ne samo formalno, odločal o pogojih in rezultatih svojega dela v celotni družbeni reprodukciji. Delovanje OO ZK moramo usmeriti v konkretne probleme, s katerimi se srečujejo delovni ljudje in občani, zato mora biti težišče celotnega delovanja v OO ZK, ne pa v organih in forumih. V vseh osnovnih organizacijah ZK bo treba preveriti, koliko so OO ZK usposobljene za učinkovito akcijo v svojem okolju in koliko so posamezni člani ZK usposobljeni in pripravljani, da se dosledno spoprimejo z vsemi negativnostmi, ki so prisotne v naši vsakodnevni praksi. Skrata, ugotoviti in oceniti moramo, kako uresničujemo ustavo in zakon o

združenem delu in kje se nam stvari zatikajo. Dati moramo tudi odgovor zakaj smo prepočasni pri vsebinski spremembi družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v TOZD, DO, SOZD, KS, SIS in v DPS in kje so dejanski vzroki, da ne moremo hitreje uveljavljati novih odnosov v družbi. V tezah za pripravo stališč in dokumentov XI. kongresa ZKJ so navedeni najpomembnejši uspehi, pa tudi težave preteklega obdobja. Nakazane so osnovne usmeritve aktivnosti in naloge zveze komunistov in drugih družbenopolitičnih organizacij v prihodnjem obdobju na vseh pomembnih področjih družbenega dela in življenja.

V celotnih pripravah na kongrese zveze komunistov smo poudarjali, da imamo načelnih izhodišč dovolj, da smo sprejeli vse važnejše dokumente, ki so potrebni za uresničevanje nalog, za katere smo se dogovorili. Zato se moramo odločno, bolj enotno in učinkovito upreti vsemu, kar je preživelo, kar je nesamoupravno, nesocialistično, nemoralno in vse, kar ovira naš hitrejši družbenoekonomski in samoupravni razvoj. Posloviti se moramo od »starih« preživelih navad ter začeti uveljavljati nove samoupravne socialistične odnose na osnovi ustave, zakona o združenem delu, Kardeljeve študije pa drugih partijskih ter družbenih do-

kumentov. Prav na dosedanjih spoznanjih moramo komuniste, delovne ljudi in občane spodbuditi, da se bodo s konkretnimi akcijami uresničevanja sprejete politike Zveze komunistov pripravljali na XI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Za kongres bomo naredili največ, če bomo kritični in ustvarjalni do lastnega dela, slabosti in napak, če bomo znali prisluhniti problemom delavcev in občanov in če bomo dogovorjene naloge dosledno in učinkovito uresničevali v prakso.

Od zadnjih kongresov smo dosegli velike rezultate na vseh področjih družbenopolitične aktivnosti. To obdobje je bilo zelo razgibano. Tudi v revirjih smo pričali dobrim rezultatom in povečani aktivnosti ter organizirani prisotnosti ZK v TOZD, KS, SIS in v občini kot celoti. V zadnjem obdobju od X. kongresa ZKJ smo v revirskih občinah na novo sprejeli v ZK 1.214 članov, od tega 547 delavcev iz neposredne proizvodnje, 690 mladih do 27. leta starosti in 386 žensk. To pomeni, da smo članstvo povečali in pridobili na kvaliteti, saj je med sprejetimi največ mladih in delavcev iz neposredne proizvodnje. Veliko je bilo storjenega za idejno politično izobraževanje in usposabljanje članov ZK v obliki seminarjev, večernih političnih šol, v zadnjem letu pa tudi z organizacijo dopisne šole marksizma, 3-mesečnega strnjene seminarja za proizvodne delavce v okviru Medobčinskega študijskega središča politične šole CK ZKS. Redno letno kadrujemo tudi kandidate v srednjo politično šolo CK ZKS.

V pripravah na XI. kongres ZKJ in VIII. kongres ZKS smo posebno pozornost namenili delovanju OO ZK in komunistov v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih, zlasti pa učinkovitejšemu delovanju delegacij in delegatov, kakor tudi uveljavljanju delegatskih odnosov. Vsakega člana ZK moramo aktivno vključiti v samoupravne organe, v delegacije, zlasti pa mora aktivno delovati v vseh družbenopolitič-

nih organizacijah. Revolucionarnost v današnjem času je akcija za samoupravljanje, zato lahko revolucionarnost posameznega člana ocenjujemo samo po njegovi angažiranosti v samoupravnem življenju. Če hočemo tako delovati, to pa moramo, ker nas za takšne naloge obvezujejo tudi dokumenti, sprejeti na zadnjem kongresu ZKS in dokumenti pripravljani za obravnavo na XI. kongresu ZKJ, mora biti OO ZK s svojim članstvom odprta navzven. Obrnjena mora biti v izgradnjo takšnega družbenopolitičnega sistema socialističnega samoupravljanja, kot je opredeljen v študiji E. Kardelja, ki je osnovni dokument za pripravo kongresov zveze komunistov. Takšne naloge so jasno opredeljene v akcijskih nalogah resolucije VIII. kongresa ZKS, kjer je v 75. točki zapisano:

»Osnovna organizacija zveze komunistov mora biti temeljna organizacijska oblika za idejno poenotenje in akcijski dogovor komunistov. Njeno delovanje mora biti usmerjeno v probleme, s katerimi se srečujejo delovni ljudje in občani. Sodelovati mora v demokratičnem postopku oblikovanja in sprejemanja ter uresničevanja samoupravnih odločitev, v celotnem sistemu samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti, v družbenopolitičnih in družbenih organizacijah in društvih. Takšen, v vsakodnevno samou-

pravno in politično delovanje delovnih ljudi vpet način dela bo omogočil, da bo vsaka osnovna organizacija in član zveze komunistov v središču življenja in soočen z najpomembnejšimi družbenimi vprašanji, ki jih mora pri zagotavljanju ciljev socialistične revolucije v sedanji etapi našega družbenega razvoja urejati delav. razred v demokratični zvezi z vsemi delovnimi ljudmi in naprednimi silami družbe. Osnovna organizacija zveze komunistov bo tako temeljna opora družbeni akciji pri razvijanju demokratičnih odnosov v sistemu socialističnega samoupravljanja.«

XI. kongres ZKJ, ki bo od 20. do 23. junija v Beogradu bo izredno pomemben dogodek, tako kot so bili vsi povojni kongresi pomembni za razvoj naše samoupravne socialistične skupnosti. Za kongres se bomo najbolje pripravili, če bomo dosledni in učinkoviti pri uresničevanju nalog v vseh sredinah, kjer delamo in živimo. S konkretno akcijo za uresničevanje sklepov in stališč VIII. kongresa ZKS, z uresničevanjem zakona o združenem delu in drugih dokumentov, ki smo jih sprejeli, bo naš najboljši doprinos k pripravam na XI. kongres ZKJ in naša najboljša čestitka k 86. rojstnemu dnevni tovariša TITA, ki je že enainštirideset let na čelu KPJ oz. ZKJ.

Franci Grešak

Nova vodstva v federaciji

V ponedeljek, 15. maja t.l., so se sestali v Beogradu delegati skupščine SFRJ v svojem drugem mandatnem obdobju. Med drugimi delegati se je skupščine udeležil tudi delegat Mirko Pirnaver, naš delovni tovariš iz TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Prve seje so se udeležili tudi številni vodilni tovariši. Na tej seji se je skupščina konstituirala.

Za novega predsednika skupščine SFRJ je bil izvoljen Dragoslav Marković, za podpredsednika pa so bili izvoljeni: Rudi Kolak, Kiro Hadživasilov, Ivan Kukoč, Sreto Kovačević in Sinan Hasanija. Za generalnega sekretarja skupščine SFRJ so izvolili Janeza Lukača.

Za predsednika zveznega zbora skupščine SFRJ je bil izvoljen Dobroslav Čulafić, za pred-

sednika zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ pa Zoran Polič.

Delegati obeh zborov skupščine SFRJ pa so 16. maja soglasno izvolili Veselina Djuranoviča za predsednika zveznega izvršnega sveta. Hkrati pa so bili soglasni tudi za sestav novega izvršnega sveta, zveznih sekretarjev in predsednikov zveznih komitejev.

Nov izvršni svet šteje skupaj 29 članov. V njem so iz Slovenije Andrej Marinc (podpredsednik ZIS), Boris Šnuderl (čl.

ZIS), Metod Rotar (zvezni sekretar za zunanjo trgovino), Milovan Zidar (predsednik zveznega komiteja za kmetijstvo).

Na seji predsedstva SFRJ, ki jo je vodil predsednik republike Josip Broz Tito, je bil 15. maja izvoljen za naslednje enoletno mandatno obdobje za podpredsednika predsedstva SFRJ, Fadil Hodža; dosedanjemu podpredsedniku Stevanu Doronjskemu, je namreč sredi maja t. l. potekel enoletni mandat.

MISLI O RAZVOJU delovne organizacije ZPT

Zasavske premogovnike združuje enovit interes, da nastopajo kot velik energetski potencial, ki je in mora biti še kako interesanten za celotno našo družbo. Zato ga kot takšnega moramo pravilno vrednotiti in omogočiti njegov razmah v realnem obsegu z njegovo jasno perspektivo. To je tem bolj mogoče, ker je načrtana dolgoročna energetska bilanca v SRS, v njej pa je vključen tudi zasavski del.

Skupne zaloge premoga, ki jih ZP izkazujejo kot bilančne, znašajo preko 70.000.000 ton, kar pomeni ob raznih načinih eksploatacije pri sedanjih letnih proizvodnji, ki pa bo v glavnem ostala na isti višini (ob upoštevanju, da je povprečna kalorična vrednost našega premoga v bodoče računana na 2.450 kal/kg) 30 do 40 let življenja. To pa je doba, ki nam omogoča ob dobrem koordiniranju vseh del še dovolj veliko perspektivo nadaljnjega razvoja. Pri tem želimo poudariti, da je mogoča skupna in enovita strategija celotnega razvoja samo preko SOZD-REK Zasavje, ki pa mora omogočiti enak perspektiven razvoj vseh območij in dejavnosti.

Zaloge premoga in njih ležišča tudi zahtevajo različen perspektiven razvoj posameznih TOZD, ki se bodo morali temu prilagoditi in po potrebi preusmerjati. To pa terja jasne in predvsem strokovno opredeljene programe, ki morajo zagotoviti enakopraven položaj vseh delavcev za uresničevanje svojih interesov. To se mora izražati v skupnih nastopih in vlaganjih pri razvijanju posameznih območij. Ob resnično dobro dogovorjenih in koordiniranih interesih pa ne bo prišlo do ozkih in za širšo družbo nesprijemljivih interesov.

Tako se bo eksploatacija premoga preusmerjala iz celotnega zasavskega območja proti vzhodu, kar pomeni, da bi zagorsko območje prenehalo z eksploatacijo premoga čez 10 let. Tu moramo biti zelo jasni v svojih ciljih, da bodo lahko vsi zaposleni na tem območju našli svoje interese v novih oblikah združenega dela in da jim zagotovimo socialno varnost.

TOZD Premogovnik Kisovec bo obratoval v letu 1978 in deloma še v letu 1979, nato bo kot premogovnik zaprt, zato pa mora biti izdelan podroben program z vsemi nadomestitvami.

TOZD premogovnik Kotredež ima ugotovljenih bilančnih zalog 3.200.000 ton, kar mu omogoča eksploatacijo še za 10 let.

Ker se v zahodni kotredeški kadunji nahajajo verjetne zaloge 10.000.000 ton premoga, moramo takoj intenzivno to dokazati in izdelati projekt za njih rentabilno odkopavanje. Če se pokaže, da je to možno rentabilno eksploatirati, se bo zagorsko območje eksploatacije premoga podaljšalo še za najmanj 30 let, kar bi bilo velikega pomena za celoten perspektiven razvoj. Če pa teh zalog premoga ne bomo dovolj jasno dokazali in rentabilno odkopali, pa moramo izdelati program preusmeritve TOZD tega območja v nove dejavnosti v letu 1988.

Zaloge premoga TOZD Premogovnika Trbovlje so talninski premogi pod starimi porušenimi deli, v večji meri tudi »vodnimi« predeli, kar bo predstavljalo čedalje težjo eksploatacijo in narekuje izdelavo nove strokovno izdelane tehnologije odkopavanja in transporta.

Zaloge premoga na hrastniškem območju se raztezajo v globino in v nova po rudarjenju nenačeta območja (Brnica), dosedanje odprte zaloge pa se nahajajo z delom tudi v »vodnih« območjih, kar bo vse zahtevalo izdelavo temeljitih študij in projektov za varno in rentabilno odkopavanje.

To so globalne ugotovitve, ki narekujejo TOZD, da svoje razvojne investicijske interese združujejo v skupnih strokovnih, tehničnih in ekonomsko analitičnih službah, kjer lahko predvsem starejši, izkušeni domači strokovnjaki ogromno pripomorejo za uspešen nadaljnji razvoj posameznih TOZD delovne organizacije ZPT in REK Zasavje kot celote.

Sicer pa mora sama tehnologija odkopavanja premoga slediti vsem modernim rudarskim principom, ki slonijo na kompleksni mehanizaciji odkopov in kontinuiranem transportu. Tu bi rad poudaril, da moramo poiskati primeren tip samohodnega hidravličnega podpor-

ja za odkope, ki mora ustrezati vsem specifičnostim zasavskih odkopov in jam, in iz katerega bo lahko z vsemi modifikacijami možno razvijati nadaljnje modele v domačih tovarnah in delavnicah (STT in DO-IMD v okviru katerih lahko na tem področju iščejo svoje interese pri eventualni preusmeritvi TOZD RESD na območju Zagorja). Tudi transport in separiranje premoga zahtevata modernizacijo, ki pa jo narekuje tudi splošna preusmeritev v porabi premoga — po letu 1985 naj bi ves premog iz Zasavja uporabljali kot energetski premog za potrebe termoelektrarn. To pa zahteva preusmeritev separacije, in sicer v začetku na ukinitvev mokrega separiranja in kasneje opustitev separiranja premoga in prehod le na drobljenje. Proizvodnja le ene vrste drobljenega premoga izključno za potrebe termoelektrarn pa bi omogočila tudi modernizacijo transporta, ki bi lahko bila v pretežni meri po gumijastih transportnih trakovih, za kar bi bilo potrebno izdelati projekte in bi v tem našle svoj interes tudi DO-IMD in TOZD RESD. S preorientacijo v izključno energetski premog za potrebe termoelektrarn bi Zasavje tudi rešilo problem onesnaževanja okolja (reke Save in drugih območij, kjer je prepovedano kurjenje z našim premogom). Vsa modernizacija tehnološkega procesa pa bo zahtevala od TOZD-RESD, da razvijejo paletizacijo in organizacijsko mobilne strokovne skupine za hitre premontaže in vsa vzdrževalna dela na čedalje zahtevnejših elektrostrojnih napravah.

Modernizacija tehnološkega procesa mora zagotoviti izboljšanje delovnih pogojev, povečati vernost in odpraviti najtežja dela, ob tem pa se lahko razvijajo nove strukture delavcev rudarji-strojniki, rudarji-elektrikarji, kar bo zanimivejše in privlačnejše za nove delavce, še posebno za usposabljanje ob delu in ob možnosti poklicnega napredovanja.

Ob poudarjenih še ostalih motivacijskih dejavnikih kot so perspektiva OZD, odločanje o delu in gospodarjenju, možnost ustvarjanja dobrih življenjskih pogojev, kot je pridobitev stanovanja in seveda dobro izdelanih osnov in meril, ki zagotavljajo ob dobrem delu primerne osebne dohodke, moramo zagotoviti stalen dotok novih delavcev v naše TOZD.

Pri tem mislim, da je potrebno izdelati temeljito večletno analizo glede vključevanja kadrov in ob upoštevanju novega sistema usmerjenega izobraževanja prilagoditi celotno delovanje TOZD-RŠC novim zahtevam.

Organiziranost DO ZPT je načrtovana že v samoupravnem sporazumu o združitvi TOZD v DO, kjer so podani tudi vsi skupni interesi. Pri tem moramo upoštevati, da ni to končna oblika, ampak je to tisti organizacijski model, ki ustreza trenutnim razvojnim možnostim, postavljenim na realne naše zmožnosti, tako po tehnični kot po kadrovski strani. Zato bo potrebno tak organizacijski model dograjevati in ga prilagajati novim zahtevam kot bodo narekovali skupni interesi vseh TOZD. Predvsem pa je pomembno, da so proizvodni TOZD očiščeni stranskih dejavnosti in usposobljeni tehnično in kadrovsko za svojo osnovno dejavnost, vsa druga opravila pa bodo združevali v posebnih (območnih) delovnih skupnostih ali v DO - skupnosti strokovnih služb. Iz nekaterih teh dejavnosti se lahko bodoče razvijejo novi TOZD (menza - samski dom), ki imajo možnosti nadaljnjega združevanja s skupnimi interesi za njih boljše delovanje. Delovna organizacija mora biti organizirana tako, da bo zagotovila tozđ vsa strokovna opravila po tehnični, finančni, kadrovski in splošno-administrativni strani in jim nudila vse potrebne ažurne podatke in informacije, ki jih delavci TOZD rabijo pri izvajanju svojih opravil in pri izvajanju svojih samoupravljalških pravic in dolžnosti.

Vsekakor bi morali organizacijsko strukturo in skupne interese, izražene v samoupravnih sporazumih o združitvi TOZD v DO, stalno dopolnjevati skladno z zakonom o združenem delu, ki ga je potrebno na vseh področjih dosledno uveljavljati. Predvsem mislim na poglobljanje in dopolnjevanje medsebojnih dohodkovnih odnosov. Pri tem smatram, da so ti v sprejetih samoupravnih aktih dobro zastavljeni, vendar v dosežani praksi zaradi površne priprave in koordinacije slabše uveljavljeni. Delovna organizacija mora predvsem koordinirati plane in poslovanje med TOZD. Zato mislim, da je potrebno poudariti izreden pomen strokovno izdelanim tehničnim in ostalim normativom, ki morajo biti postavljeni na točno dogovorjenih enotnih merilih. Takšni tudi samoupravno preverjeni in na istih merilih izdelani in usklajeni normativi, so šele lahko edina osnova za dogovarjanje pri medsebojnih dohodkovnih odnosih in tudi edina podlaga ob dogovarjanju za cene premogov z družbo v interesnih skupnostih.

To so v glavnem, na kratko opisane misli za nadaljnji razvoj delovne organizacije ZPT.

Ivan Berger

Problematika proizvodnje v jami rudnika Trbovlje

Rudnik Trbovlje v letu 1977 ni dosegel planirane proizvodnje, ista situacija pa se je nadaljevala tudi v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Jasno je, da je takšno stanje sprožilo številne razprave, tako znotraj kot zunaj TOZD. Znotraj TOZD predvsem v smeri iskanja rešitev za izboljšanje v tehničnem, organizacijskem pogledu in drugih pogledih. V ocenjevanju proizvodnje rudnika Trbovlje pa so bili tudi očitki, za katere smatramo, da so posledica nedovoljnega poznavanja situacije v jami, ki pa je ni mogoče ocenjevati le s pogledom na jamsko karto, seštevanjem širine odkopne fronte in števila sekcij podporja SHP.

Planiranje proizvodnje v posameznih jamah poteka na osnovi dosežene proizvodnje v preteklem in pričakovanih pogojev v naslednjem letu.

Če pregledamo doseženo proizvodnjo v preteklih letih ugotovimo, da je rudnik Trbovlje do vključno leta 1975, ko je bila dosežena rekordna proizvod-

nja, stalno dvigoval proizvodnjo, storitve in izboljševal rezultate gospodarjenja. Pri tem pa moramo pogledati, kakšni so pogoji dela v jami. Vsi vemo, da ima kotlovni premog velik del glinastih primesi in da mora biti za neovirano proizvodnjo popolnoma suh. V obdobju do konca leta 1976 smo odkopavali v Zg. VII. polju med viš. 305 in 230 in v Polaj polju med višinama 283 in 230 v najboljših pogojih, ki jih lahko v naši jami pričakujemo, z minimalnimi dotoki vode in višinami odkopne plošče od 12 do 15 m, za katere so nekateri smatrali, da so previsoke.

Z letom 1976—1977 se je po končanem odkopavanju v južnem krilu Zg. VII. polja in po vdoru vode v Polaj polje, proizvodnja prenesla v severno krilo Zg. VII. polja v Pasetti polje. Težišče proizvodnje naj bi bilo Zg. VII. polje — severno krilo, ki naj bi z 90 m odkopne fronte s podporjem Hydro Marrel in dvema odkopnima strojema dajalo skoraj 3/4 naše proiz-

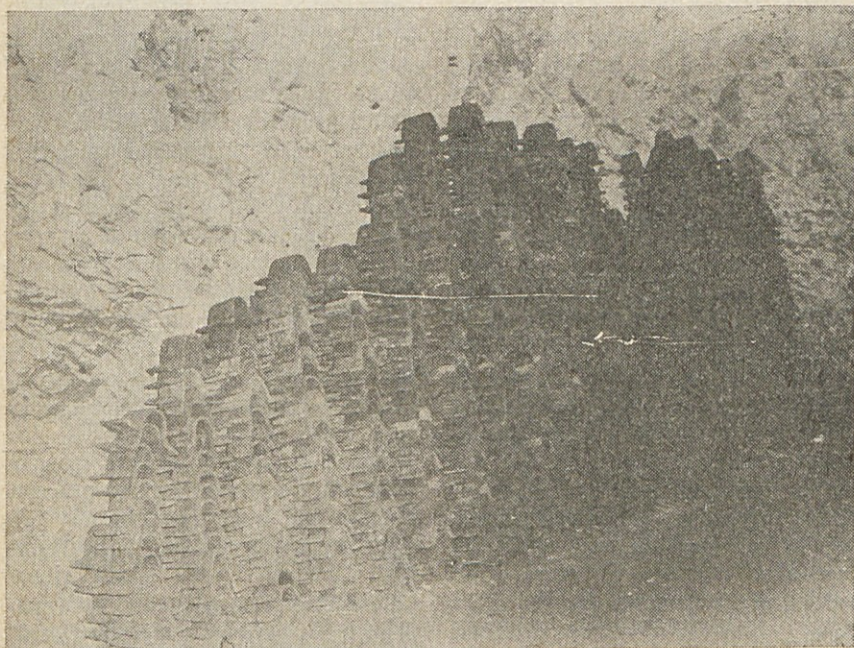
vodnje. Odkopavamo ostanke premoga nižje kalorične vrednosti med dolomitom oziroma belo talnino in starimi deli. Področje Zg. VII. polja, kjer sedaj odkopavamo, je bilo pri odkopavanju komercialnega premoga popolnoma suho, ko pa smo odprli talninski del, smo naleteli na močne dotoke vode. Odkopne višine smo zmanjšali iz 15—12 na 8—10 m, kar jasno zmanjšuje t/m^2 in s tem proizvodnjo čela. Nad čelom SHP imamo delno stara dela, delno pa direktno krovnico, nad katero je litvanski apnenec pod kamnolomom cementarne, to pa pogojuje direktno pretok površinske vode v jamo in periodično pojavljanje nenormalno visokih pritiskov na čelu, ki se ne manifestirajo samo v vertikalni, pač pa tudi s precejšnjo jakostjo v tangencialni smeri, česar hidravlično podporje Hydro Marrel ni sposobno prenesti, zato smo morali zaradi drobljenja premoga najprej izločiti iz proizvodnje odkopne stroje, nato pa še demontirati in likvidirati del čela v najbolj kritičnem območju.

Iz čela nismo v nobenem primeru mogli doseči vsaj normalne proizvodnje, ogrožena pa je bila tudi varnost zaposlenih. Zaradi velikih dotokov vode in pridobivanja vlažnega premoga, ki se meša z zasipnim materialom, ni bilo mogoče doseči normalnega obratovanja transportne mehanizacije, težave pa nastopajo tudi v presipnem jašku.

Čelo SHP, ki je sedaj kombinirano s klasičnim podporjem, je dajalo torej le 1/3 predvidene proizvodnje, kar pa na drugih čelih zaradi omejenega števila ljudi nismo mogli nadomestiti.

Ostala čela Zg. VII. polja 250 in Pasetti p. dajejo celo večjo proizvodnjo kot je bilo pričakovati.

Na doseganje proizvodnje vpliva tudi precej nedorečenih stvari okrog stimulativnega nagrajevanja zaposlenih in nesprejemljivega odnosa posameznikov do izvrševanja delov-

Ni moderna grafika, pač pa skladovnica popravljenih TH objemk na III. obzorju v jami Ojstro. foto A. Bregant

nih nalog (neopr. izostali, predčasno odhajanje iz jame ipd.).

Jasno je, da težav v proizvodnji ne moremo reševati z naštevanjem in potenciranjem težav in slabih pogojev, kakor tudi ne z medsebojnim obtoževanjem.

Menim, da smo s sistematičnim saniranjem stanja situacijo normalizirali toliko, da smo

spособni ob razmeroma normalnem obratovanju mehanizacije dosegati 2.400 do 2.500 voz na izmeno (tonaža varira zaradi komercialnega premoğa). Za normalno in konstantno planirano proizvodnjo pa moramo iskati rešitve v spremembi tehnologije odkopavanja, uvajanju primernega hidravličnega podporja in opreme ter iskanju

transportne mehanizacije za transport vlažnega kotlovnega premoğa.

Prepričan sem, da bomo na rudniku Trbovlje prebrodili sedanjo kritično situacijo in da bo rudnik Trbovlje v proizvodnji premoğa ponovno dosegal rezultate kakršne se od nas pričakuje.

Ernest Ščukanec

Povezanost rudarjev in proizvajalcev električne energije krepi skupno odgovornost

Dne 28. aprila je potekala, pred dnevom praznika dela, v termoelektrarni Šoštanj — REK Velenje, osrednja proslava, ki so jo povezali s slovesnim pričetkom obratovanja TE Šoštanj IV — 335 MW in ostalih energetskih objektov v Sloveniji, ki so bili zgrajeni v zadnjem obdobju. Na proslavi je govoril Andrej Marinc, predsednik izvršnega sveta Slovenije, sicer pa je bil izveden kulturni program, na katerem so sodelovali kulturniki iz Saleške doline, navzoči pa so bili predstavniki slovenskih elektroenergetskih organizacij, predvsem domačini, ter drugi gostje. Med temi je bil najpomembnejši Franc Leskošek-Luka. Vključitev TE Šoštanj v naš energetski sistem je bila le zaključna slavnost, saj je naše elektrogospodarstvo s tem končalo gradnjo objektov po srednjeročnem programu. Vseh objektov je bilo dograjenih in predanih v obratovanje v zadnjem razdobju 39.

Predsednik Marinc je dejal, da smo s tem simbolično odprli trenutno največjo TE v Jugoslaviji. Dokončali pa smo tudi velik del doslej najobsežnejšega in največjega programa izgradnje številnih elektroenergetskih objektov v Jugoslaviji. Gre za veličastno dejanje delovnih ljudi, ki z izgrajevanjem energetske osnove in z dograditvijo plinovodnega sistema ter

atomske centralo v Krškem, odpravljajo enega največjih strukturnih problemov, gospodarskega in splošnega družbenega razvoja Slovenije. Energetika je danes in bo še dolgo izjemen svetovni politični problem. Poudaril je, da ves svet in vsaka dežela ponovno vrednoti svoje energetske vire ter sprejema nove kratkoročne ukrepe in programe. Energija je postala politično sredstvo za odpravljanje zaostalosti in osnova za delno prerazdelitev narodnega dohodka. Zaradi omejene možnosti sedanjih virov energije iščejo povsod nove vire, hkrati pa si prizadevajo za racionalno porabo sedaj znanih virov energije. Gre za to, da bi posamezne države ohranile svojo neodvisnost v vseh pogledih. Nadalje je dejal tovariš Marinc, da smo v povojnem razvoju Slovenije posvečali energiji posebno pozornost. Med leti 1960 in 1970 pa je bila ta skrb podcenjevana in proizvodnja električne energije ni zadoščala naraščajočim potrebam. Tako je naprimer leta 1973 zaostajala naša proizvodnja električne energije za potrebami za več kot 15%. V tistem letu sm doživeli tudi največje omejitve porabe, ki so znašale več kot 5% celoletne porabe in povzročile veliko gospodarsko škodo. Spomladi leta 1973 smo doživeli pravo katastrofo, ko je razpadel ves energetski sistem in je

bila Slovenija nekaj dni skorajda brez električnega toka. V 14 letih od leta 1960 do 1973 smo zmogljivosti elektroenergetskih objektov samo podvojili, kar je imelo trajnejše posledice. Težave v preskrbi z električno energijo v letih 1973 do 1976, so bile le logična posledica tega, ker zaostajanje ni bilo mogoče nadomestiti v tako kratkem času. Zaostajanje v izgradnji elektroenergetskih zmogljivosti pa je vplivalo tudi na zaostajanje razvoja drugih vrst porabe. Zato smo v preteklih letih našo aktivnost usmerili v pospešeno izgradnjo elektroenergetskih objektov, ki bi v nekaj letih odpravili izredno velik primanjkljaj po električni energiji, po drugi strani pa tudi v zagotovitvi ustrezne samoupravne organiziranosti elektrogospodarstva in porabnikov električne energije. V svojem govoru se je tov. Andrej Marinc ustavil tudi pri dohodkovnih odnosih v energetiki. Pristavil je, da kljub uspehom v modernizaciji rudnikov in izgradnji novih elektroenergetskih objektov, čakajo kolektive REK Velenje in REK Zavrje ter celotno elektrogospodarstvo še odgovorne naloge. Predvsem kaže poudariti pomembnost urejanja dohodkovnih odnosov med proizvajalci električne energije in proizvajalci primarne energije (premogovniki), zlasti pa dohodkovne povezave termoelektrarn s pre-

mogovniki v organizacijski obliki rudarsko elektroenergetskih kombinatov. Dosedanje medsebojne povezave namreč niso v celoti upoštevale organske povezanosti proizvodnje premoga s proizvodnjo električne energije ter nujnost dohodkovne povezave v okviru rudarsko elektroenergetskih kombinatov pri ustvarjanju skupnega prihodka in dohodka pri prodaji električne energije. Ločevanje proizvodnje električne energije kot sistema od proizvodnje premoga (na raven celotne sestavljene organizacije združenega dela elektrogospodarstva), bi pomenila prekinitve organske povezave v rudarsko elektroenergetskih kombinatih. Neposredna povezanost rudarjev s proizvajalci električ-

ne energije krepí skupno odgovornost za nemoteno obratovanje rudarsko elektroenergetskih kombinatov in elektroenergetskega sistema kot celote. Ustvarjanje skupnega prihodka REK pri proizvod. električne energije, ki jo TE in oba REK-a pošiljajo v elektroenergetski sistem, bo omogočilo usklajeno in stimulatívno delitev skupno ustvarjenega prihodka. Samoupravni sporazum med TOZD in delovnimi organizacijami REKZ pa mora vsebovati dogovorjena merila za u-

gotavljanje vloženege deleža tekočega in minulega dela.

Andrej Marinc je govoril še o ceni električne energije, deležu domače strojegradske in gradbeništvá, enotne skupnosti za energetiko, gospodarnem ravnanju z energijo ter o tem, da naj bi zgradili še več jedrskih elektrarn. To nam narekujejo tudi omejene zaloge premoga, posebno v Sloveniji in hitra rast deleža električne energije v celotni koriščeni energiji.

Odkopavanje visokih etaž s stališča varnosti

Dne 28. aprila t.l. je bila v Šoštanjú slavnost na kateri je govoril Andrej Marinc, predsednik republiškega izvršnega sveta. Ob tej prilíki je bilo slavnostno izročeni obratovanju 40 elektroenergetskih objektov v Sloveniji, ki so bili v zadnjem času zgrajeni. Slavnosti se je udeležilo veliko število delavcev iz raznih delovnih oragnizacij elektrogospodarstva Slovenije, predvsem pa domačinov iz Šoštanja in Velenja.

S tem kratkim opisom nekaterih negativnih pojavov v odkopnem prostoru, ki v pogledu varnosti zahtevajo že vso pozornost in nastajajo pri sodobnem odkopavanju visokih etaž v premogovnikih, želimo pospešiti pravilna ukrepanja bodisi z določevanjem ustreznih prepovedi, ali s pravilnim prilagajanjem posameznih delovnih faz novim delovnim pogojem z namenom, da se odstranijo vzroki, oziroma preprečijo nevarne posledice.

Sorodnost po nastanku in obliki nevarnosti teh pojavov je tako velika, da lahko pod pojmom visokih etaž obravnavamo ne le horizontalne etaže debelih slojev premoga, ampak tudi za ostale odkope s katerimi se ne glede na pad sloja istočasno z napredovanjem odkopa normalne odkopne višine, pridobiva tudi premog iz porušenega nadkopnega dela (etaže ali plošče).

V čem nastopa sprememba klasičnega odkopa (tudi širokega čela) s stališča varnosti, če premog razen poleg normalne višine podkopa pridobivamo tudi iz nadkopnega dela?

Do uvedbe sodobnega podporja in mehaniziranega trans-

porta iz odkopov, je bilo pridobivanje premoga iz porušenega — starega dela tehnično neizvedljivo. Nekatera slojišča z ustrežno krovino sicer z lesom podpirala tudi do višine 5 m, v vseh ostalih primerih pa so prevladovali odkopi s klasičnim podpiranjem do 4 m in široka čela normalno le do treh metrov, s čemer je pa bila odredena tudi višina etaže oziroma plošče. Jekleno in končno tudi sodobno hidravlično podporje, z mehaniziranim transportom in pridobivalnimi stroji je pa odprlo široke možnosti razvoja in koncentracijo odkopov v ravnini in prostoru. S tem so se celotne odkopne višine lahko povečale pri srednje debelih slojih direktno iz krovine v debelejših, ki se odkopavajo v etažah, je pa ta višina porasla v mejah ekonomike (odkopne izgube) do 15 m in je to višino v izjemnih primerih (opuščeni stebri v zgornjih etažah) tudi preseгла.

Ker so pa zaradi izredno visokih odkopnih storitev in cenenege pridobivanja nadkopnega dela, ki raste s povečano nadkopno višino včasih presežene tehnične možnosti, ki pogojujejo varnost in načrtovan po-

tek mehanizma rušenja ter s tem v zvezi pridobivanja premoga iz starega dela, nastajajo za odkopom v starem delu takšne razmere in stanja, ki jih pri klasičnih odkopih (širokih čelih) brez nadkopne višine nismo poznali. V starem delu se namreč pri trdem ali žilavem premogu zaradi odvzema (pridobivanja) premoga pojavijo praznine različnih dimenzij in oblik, katere omejuje na čelni strani odkopa neporušena stena premoga, proti staremu delu pa strmina zrušenega premoga ali prihrbine.

Praznine v temenu zaključuje premog, prihrbina ali staro delo po obliki in času, ki ustreza ravnotežju sil. Vsi poizkusi, da bi nastajanje praznin pač preprečili z zmanjšanjem odvzema količine premoga, so bili praktično neizvedljivi, ker smo nastalo praznino lahko opazili šele takrat, ko smo premog odtočili prav do ravni stropa širokega čela. Edini tehnični ukrep, da se v času pridobivanja premoga iz nadkopnega dela prepreči ustvarjanje praznin v starem delu, je sistematično zaruševanje, ki ga moramo v primeru, da se premog ali prihrbina ne ruši samodejno prisiliti z razstreljevanjem.

V splošnem so naša široka čela pri srednje trdnem premogu in višini odkopne etaže do 10 m običajno dobro zarušena. V kompaktnih premogih s trdo krovino ali z jalovimi vložki z visoko trdoto pa občasno nastopajo v starem delu praznine, katerih posledice se različno manifestirajo.

1. Dno praznih prostorov v starem delu se vedno oblikuje v strmino približno 45°, katere vznožje je obenem ustje tega prostora, preko katerega se vsipa premog v prostor širokega čela.

Ta strmina in odprto ustje je nevarno v tem, da narušeni večji komadi premoga po tej strani s precejšnjo živo silo polzijo v odkop in morejo težje poškodovati kopače zaposlene pri trčenju.

2. Najrazličnejše oblike praznin se odvisno od kakovosti

hrbine in načina pridobivanja, raztezajo zelo visoko v stara dela in so v obliki visokih komadov, često vzrok za proženje akumulacij blata in vode iz starih del v jamski prostor.

Skoraj pri vseh dosedanjih vdorih tekočega blata in vode v jamah Ojstro in Hrastnik, so bili vzroki vdorov prav ti ozki in visoki kanali.

3. Vsak odprt prostor v premogovniku, ki ni prezračevan, posebno tisti, ki leže na pridobivalnih mestih, je obenem tudi shramba za nevarne jamske pline. Nevarnost teh jamskih plinov je toliko večja zato, ker teh prostorov v starem delu ne moremo prezračevati, kar bi sicer bil najučinkovitejši ukrep, niti ne moremo v njihovih najvišjih legah zaradi razsežnosti v višino, izvajati potrebne kontrole oziroma meritve jamskih plinov. Pri odstreljevanju nadkopnega dela nam torej ostaja ukrep o uporabi metanskega razstreliva.

V desetletni praksi je bilo tako ukrepanje zadovoljivo, vendar pa z ozirom na zadnjo katastrofo v rudniku v Srbiji, moramo ugotoviti, da so take in slične praznine v stropu ali starem delu lahko vzrok za opustitev predpisanih varnostnih ukrepov za delo v metanskih jamah, kar vodi do težkih posledic.

Z namenom, da posodobimo in dvignemo storilnost v rudarstvu, je večina rudnikov pri nas kjerkoli so za to pogoji, prešla na moderno odkopavanje s pridobivanjem premoga tudi iz nadkopnega dela. Zadnja nesre-

ča nam pove, da se z novo odkopno metodo tudi drugod pojavljajo isti problemi, ki nas silijo, da o njih iz varnostnih razlogov podrobneje govorimo.

Ni nam znano, kaj je bil neposreden vzrok za vžig metana v rudniku Aleksinac, nedvoumno pa je, da je morda v času nesreče morala obstajati precejšnja količina akumuliranega metana, s čemer je že izpolnjen primarni pogoj za nesrečo. Po podatkih splošnih sredstev obveščanja je vžig metana povzročilo odstreljevanje.

Podobno stanje bi se v množici najrazličnejših kombinacij med pogojema »koncentracija metana v prazninah starega dela« in »možnostjo vžiga tega metana z razstreljevanjem«, lahko ustvarila tudi v naših odkopih in najučinkovitejši ukrep bo ta, da vse te možnosti akumulacij metana preprečimo. Tako ukrepanje je bilo z uvedbo sedaj uporabljene odkopne metode predvideno že s projektom. Da pa to nismo v polni meri dosegli, je vzrok v tem, da nimamo na razpolago ustreznih vrtnalnih strojev, s katerimi bi v določenem času in odrejenem odseku čela lahko pravočasno z razstreljevanjem prisilno zarušili oziroma zdrobili nadkopni odsek predviden za rušenje do starega dela gornje etaže. Prav tako bomo morali s takojšnjo nabavo ustreznih vrtnalnih strojev, celotno fazo sistematičnega odstreljevanja prepustiti posebni ekipi, da ta cilj s prilaganjem načina odstreljevanja z vso odgovornostjo tudi doseže.

Služba varstva pri delu

TOZD RŠC PRED KONCEM ŠOLSKEGA LETA

Če govorimo o uspehu v TOZD RŠC pred zaključkom letošnjega šolskega leta, moramo najprej omeniti predvsem doseganje boljših rezultatov pri praktičnem pouku in v zvezi dosega-

nja planskih nalog na proizvodnji premoga. Rezultati v prvih treh mesecih letošnjega leta so zelo ugodni, saj smo od načrtovanih 12.600 ton proizvodnje dosegli 14.510 ton ali presegli

plan proizvodnje za 15,1 %. Letošnji proizvodni rezultati niso primerljivi z rezultati istega obdobja preteklega leta. Ta uspeh temeljni na boljših pogojih in organizaciji dela v jamskem šolskem delovišču. Uspeh bi bil še večji, če bi imeli na voljo več inštruktorjev, ki bi lahko pričeli že z manjšimi odpiralnimi deli v zg. VII. polju. Z zelo dobrimi rezultati se lahko pohvalimo tudi pri izvajanju praktičnega pouka elektro in kovinarskih učencev. Ti si ob izvajanju raznih del, tako za TOZD v okviru DO, kot tudi za zunanje kooperante ob pomoči njihovih inštruktorjev pridobivajo zadostno znanje za izučevanje svojega poklica. Vsi ti uspehi pogojujejo tudi boljše finančne rezultate, katere dosežemo v letošnjem letu.

Z učnim uspehom učencev tekom letošnjega šolskega leta smo zadovoljni, saj so posamezna konferenčna obdobja pokazala, da je ta v porastu v primerjavi z lanskim šolskim letom. Boljši je tudi šolski obisk, saj upada bolniški stalež učencev predvsem zaradi večje kontrole in stikov z ambulantnim zdravnikom, precej pa je ne-

opravičenega izostajanja ob večjem številu prostih dni (prazniki), ko odhajajo učenci domov. Pohvalno se lahko izrazimo tudi o izvenšolski dejavnosti učencev, ki v pretežni meri poteka v domu učencev, v katerem so tudi vidni uspehi pri vzgoji in vključevanju učencev v različne interesne dejavnosti. Izobraževanje delavcev ob delu poteka v programu, se pravi, da izvajamo vse tiste izobraževalne oblike, za katere so zainteresirane posamezne TOZD.

Pred koncem šolskega leta in pa priprava na novo šolsko leto čaka vodstvo in vse delavce TOZD RŠC še dovolj nalog. Ena izmed prioriteten nalog je predvsem realizacija že pred dvemi leti sprejetega programa odpiranja šolskega delovišča v Zg. VII. polju; za realizacijo le-

tega pa sam TOZD nima sredstev, vendar smo mnenja, da bo za uspešno rešitev te naloge potrebno skupno dogovarjanje v okviru DO.

Poleg že omenjenega bo TOZD RŠC v tem obdobju predložil vsem delavcem TOZD v okviru REK Zasavje, v javno razpravo samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela.

V javni razpravi je tudi zakon o usmerjenem izobraževanju, v katerem se predvidevajo spremembe v celotnem šolstvu in o katerem bodo morali jasno spregovoriti tako delavci, ki izvajajo izobraževalne programe kot uporabniki teh uslug, se pravi deldavci v TOZD oziroma DO. Javna razprava o zakonu pa bo pokazala kakšne potrebe o izobraževanju bo imelo združeno delo.

Jože Omahne

Razgovor med rudarjem in nadzornikom na odkopnem čelu v jami Hrastnik. foto J. Kirič

Dejali so ...

Stane Dolanc, sekretar Izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ:

JASNO IN NEDVOUMNO IZPRIČANA IDEJNO-POLITIČNA ENOTNOST KOMUNISTOV

V zadnjem mesecu dni smo bili priče kongresom zveze komunistov v večini jugoslovanskih republik in konferencam zveze komunistov v socialističnih avtonomnih pokrajinah. Povsod je bila jasno in nedvoumno izpričana enotnost komunistov, da vztrajajo na svoji poti, ki jo je nakazal že X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in ki je v vsej svoji celovitosti zajeta in načrtana v programu Zveze komunistov, da odpirajo nove perspektive razvoju socialističnega samoupravljanja in boljšemu življenju našega delovnega človeka, da se borijo za uresničitev in uveljavljanje načel, ki so zapisana v ustavi in zakonu o združenem delu, da se borijo za takšno politično organiziranost družbe, v kateri bo zagotovljen popoln razmah socialističnemu samoupravljanju, svobodi in demokraciji — torej neposredni oblasti delovnega človeka brez posrednikov — v vseh domenah in na vseh ravneh družbenega življenja.

Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Sindikati so samostojna politična organizacija in v njej komunistom ni mogoče uspešno delovati tako, da se med se-

boj dogovorijo, kaj naj sindikati delajo. Komunisti delamo v sindikatih tako, da angažiramo čim širši krog delavcev. S svojim delom se moramo izkazati in na ta način angažirati številne poštene delavce za tiste cilje, kot jih ima zveza komunistov.

Sindikati smo zelo zainteresirani za krepitev ZK. Tako bomo laže uresničevali svoje cilje. Komunisti v sindikatih stremimo za angažiranjem novih članov ZK, za ustanavljanjem novih organizacij ZK. To ni samo stvar komunistov, ampak vsakega zavednega delavca.

Veselin Djuranović, predsednik ZIS:

Že dosedanja spoznanja o nadaljnjih smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja opozarjajo, da velja nujno začeti celo vrsto akcij in ukrepov, ki bodo odločilno prispevali k razvoju političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki še vedno ne ustreza potrebam združenega dela, v njem pa tudi nismo v celoti uresničili ustavne projekcije. Vsak nadaljnji zastoj in imobilnost na tem področju utegne imeti ne le politične, temveč tudi hude negativne družbeno gospodarske posledice, je opozoril Djuranović.

Navzlic temu, da smo pri uresničevanju ustave na področju političnega sistema v minulem obdobju prav tako ustvarili veliko pomembnih dosežkov, je treba ugotoviti, da smo napravili manj kot v razvoju družbeno gospodarske ureditve. Zato je odprava relativnega zaostajanja na tem področju ena najbolj zapletenih nalog, ki se nam zastavljajo. Pri tem je jasno, da ne gre za nobeno spremembo koncepcije, temveč za zamotan in dolgoročen boj za vsestransko uresničitev in razvoj z ustavo določenega političnega sistema socialistične samoupravne demokracije. Izhodiščni pogoji za to so zagotovljeni.

E. Kardelj:

Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

V. SMERI NADALJNJE GRADITVE POLITIČNEGA SISTEMA SAMOUPRAVNE DEMOKRACIJE.

Načelno je oblika socialistične samoupravne demokracije pri nas določena z ustavo iz leta 1974 in političnimi odločitvami naše družbe. Glavna naloga, ki je pred nami je torej utrjevanje zastavljenega sistema, uveljavitev samoupravljanja v

vsakodnevnem življenju in dograjevanje ustreznih institucij in organov, potrebnih za nemoteno funkcioniranje sistema.

Svoja prizadevanja moramo usmeriti zlasti v to, da bo tudi v praksi zagotovljena učinkovitost delovanja našega političnega sistema, na katero je upravičeno mnogo pripomb. Ustvarja se prepričanje, da je vse bolj prisoten birokratizem

in tehnokratizem, kar pogojuje komplicirana administracija, ki onemogoča delavcu vpogled v celoto dogajanje, da se posamezni organi in organizacije zapirajo vase, iz česar izhajajo razpravljavanja po več vzporednih tirih povsem nepotrebno, skratka, da se delavec zelo težko prebija preko raznih administrativnih ovir in skozi gore papirja. Tovariš Kardelj ugotavlja, da vse napisane pravice, ki jih ima delavec na osnovi ustave in zakona o združenem delu ne pomenijo veliko, četudi v resnični praksi ne bomo ustvarili razmer in pogojev, v katerih se bo naša družba lahko borila proti vsem negativnim pojavom. Posebno pozornost v dograjevanju sistema pa moramo posvetiti tudi nadaljnji demokraciji odnosov, ki bodo omogočali uveljavljanje najrazličnejših samoupravnih interesov v raznovrstnih oblikah interesnih skupnosti in na raznih področjih družbenega življenja. Socialistično samoupravljanje se lahko razvija samo tako, da bodo razsežnosti človekove svobode vse večje.

Z rezultati, ki smo jih dosegli v dograjevanju socialističnih samoupravnih odnosov, pa danes vsekakor ne moremo biti zadovoljni. Še vedno so prisotna precejšnja razhajanja med načeli zapisanimi v ustavi in družbenopolitično prakso. Nedvomno obstajajo tudi objektivni vzroki za to. Zlasti poudarja tov. Kardelj tiste vzroke, ki niso odvisni samo od volje vodilnih subjektivnih socialističnih sil. To so predvsem: stopnja razvoja naše revolucije in družbe, stopnja ekonomske razvitosti in enakopravnosti, razmerje moči družbenih sil, ostrina družbenih konfliktov, vpliv svetovnih naspotij na naše notranje družbeno življenje in podobno. Seveda vseh teh vplivov ne smemo prepuščati stihijskemu delovanju, ampak se jim moramo z vsemi organiziranimi samoupravnimi silami postaviti po robu.

Nasprotja med napisanimi načeli in prakso pa povzročajo

tudi posamezniki in grupe. To se odraža v vrsti primerov birokratskega pristopa k reševanju posameznih vprašanj, boju za politično oblast nad človekom, v sektaštvu, oportunističnem, pretiranjem zanašanju na administrativna sredstva itd. Proti tem pojavom pa seveda obstaja realna možnost boja, vendar samo v neprestanem skupnem delovanju ZKJ in vseh ostalih socialističnih sil in zavzemanju za doslednejšo uporabo sprejetih načel.

Delovanje institucij političnega sistema moramo vsekakor znova kritično preveriti in oceniti. Po mnenju tovariša Kardelja sicer ne obstajajo potrebe po spremembah institucij v temeljih, pač pa jih je dopolniti in dograditi, da bi dosegli njihovo ustrežnejše in učinkovitejše delovanje. Zlasti je treba zagotoviti, da bodo institucije in organizacije političnega sistema lahko svobodno, demokratično in družbeno odgovorno delovale v praksi. Pri tem pa moramo, po mnenju tovariša Kardelja, odpraviti glavni vzrok za nedosledno ravnanje omenjenih institucij, ki obstaja v tem, da imamo vrsto odločitev sprejetih zunaj teh institucij in organizacij, ki jih potem te samo formalno potrjujejo. Zaradi tega nastane zlasti problem odgovornosti posameznih organov, institucij in funkcionarjev. Izhod iz take situacije je v tem, da dosežemo samostojno sprejemanje odločitev v posameznih institucijah in iz tega tudi polno politično in materialno odgovornost. Na vsako odločitev pa mora biti v fazi priprave in oblikovanja zagotovljen vpliv vseh ustvarjalnih socialističnih sil, tako družbenopolitičnih organizacij in drugih družbenih organizacij, kot tudi strokovnih in znastvenih institucij.

Zagotovitev učinkovitosti delovanja našega političnega sistema v praksi, pa je tudi pomemben pogoj same stabilnosti sistema. Samoupravni demokratični politični sistem mora izražati soglasje družbenih sil, oziroma soglasje velike večine. Kolikor močnejša je večina,

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. V. 1978

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	plan	doseženo	doseženo + —	%
P. Hrastnik	104.928	115.571	+ 10.643	110,1
P. Ojstro	94.809	122.678	+ 27.869	129,4
P. Trbovlje	235.445	204.718	— 30.727	86,9
P. Kisovec	40.327	44.713	+ 4.386	110,9
P. Kotredež	70.955	63.907	— 7.048	90,1
RŠC	17.363	19.643	+ 2.280	113,1
REK Zasavje	563.827	571.230	% 7.403	101,3

PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (MWh)

	plan	doseženo	%
TET I	32.480	25.160	77,5
TET II	256.610	195.694	76,3
Skupaj	289.090	220.854	76,4
K E	13.455	351	2,6

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

TOZD	letni plan	doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	103.000	43.697	42,4
— kamnolom (m ³)	16.000	4.866	30,4
— toplarna (Gcal)	15.000	6.035	40,2
GRAMAT			
— opekarna (kos)	9.000.000	2.643.273	29,4
— kamnolom (m ³)	34.000	18.079,5	53,2
RPZ			
— kamnolom (m ³)	160.000	37.894,5	23,7

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

— RGD (din)	148.627.520	44.500.000	29,9
— Avtoprevoz (t/km)	6.600.000	2.919.541	44,2
— ESD (ure)	281.024	116.858	41,6
— Toplarna (Gcal)	21.500	9.560	44,5

Erika Kavčič

na, ki ji sistem zagotavlja in nudi možnost uveljavljanja njenih interesov, toliko stabilnejši je politični sistem. V istem razmerju se zmanjšuje tudi potreba po administrativnem omejevanju demokratičnih pravic, ki je za preprečevanje poskusov protisocialističnih in protisamoupravnih sil, da bi osvojile politični monopol na državno

oblast v sedanjih razmerah, še vedno potrebno. Razmerje moči družbenih sil pa se pri nas še vedno ni prevesilo v korist socializma in socialističnega samoupravljanja v taki meri, da bi lahko pri nadaljnji graditvi našega političnega sistema in v praktični politiki zanemarili prisotnost nasprotujočih sil. Zaradi omenjenega razmerja

družbenih sil je izredno važna stalna idejna in politična akcija subjektivnih socialističnih sil z zvezo komunistov Jugoslavije na čelu. V praksi se je že večkrat izkazalo, da prihaja do reakcionarnih pritiskov v obliki političnih akcij ali političnih gesel prav v sredinah, kjer ni zadostne politične aktivnosti, niti dovolj organizirane družbene akcije, ki edina lahko politične akcije nasprotnikov omeji s političnimi sredstvi, pri čemer morajo biti angažirane tudi širše ljudske množice. V takih sredinah ne preostane torej drugega kot reagirati z administrativnimi sredstvi in ukrepi, ki ustvarjajo vtis, da so v naši družbi preveč omejene demokratične pravice in svobode človeka.

Velikega pomena za stabilnost našega političnega sistema je tudi to, kdo ima v svojih rokah ključne položaje, pri čemer je pomembna kvaliteta in rezultati dela ter politična vloga posameznikov. Neredko se dogaja, da imamo na ključnih položajih ljudi, ki za to niso sposobni ali pa so celo nasprotniki našega sistema. Tako postanejo ti položaji orodje slabitve političnega sistema, namesto da bi prispevali k njegovi stabilnosti.

Kadrovski politiki moramo v teh primerih posvetiti znatno več skrbi, kot doslej.

Po mnenju tovariša Kardelja naš politični sistem še vedno ne ureja zadovoljivo problema, kako naj subjektivne socialistične sile z ZK na čelu demokratično in odgovorno vplivajo na zavest in akcije samoupravljalcev in delegatov ter preko teh na urejanje družbenih problemov. S tem v zvezi se pojavljata dve skrajni in škodljivi tendenci. Prva potiska ZK na rob družbenih dogajanj in jo želi spremeniti v nekakšno propagandistično organizacijo in druga, ki želi iz ZK napraviti upravljalca družbe s popolnim monopolom, ki naj odloča namesto delavca in ljudstva. Obe tendenci samo zavirata ZK pri opravljanju njene glavne vloge, to je, pri idejni in poli-

tični akciji v množicah oziroma v samoupravnih in delegatskih organih in institucijah.

Vsem navedenim problemom moramo v bodoče posvetiti več pozornosti in čim hitreje zanje najti tudi ustrezne rešitve v praksi. Administrativne ukrepe moramo omejiti samo na primere resnega ogrožanja socialističnega in samoupravnega sistema, ker v nasprotnem, če jih uporabljamo tudi tam, kjer nimajo objektivnega opravičila, nujno pripelje do kopičenja politične moči državnega in političnega izvršilnega aparata. Politična praksa je pokazala, da tak razvoj lahko pripelje do resnih družbenih deformacij.

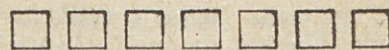
Z gotovostjo lahko trdimo, pravi tovariš Kardelj, da smo z uvedbo delegatskega sistema že ustvarili razmere za večjo stabilnost socialističnega družbenega sistema in socialistične samoupravne demokracije. Delegatski sistem je oblika organiziranosti delovnih ljudi in občanov za izvajanje oblasti ter za upravljanje družbenih zadev na osnovi samoupravljanja in je sposoben izraziti tako trenutne, današnje interese in potrebe človeka, kot napredne dolgoročne cilje razvoja socialistične družbe ter poti in sredstev za njihovo uresničitev. Naš delegatski sistem pomeni torej tisto, v čemer je Marx videl osnovno značilnost diktature proletariata, to je »delavski razred organiziran kot država«. Seveda so oblike takšne diktature demokratične in humane, ker je nosilec delavec. Država, oziroma politična oblast postaja vse bolj instrument samoupravno organiziranih delovnih ljudi na vseh področjih družbenega dela in ustvarjanja, kar ustvarja razmere za proces, ki se v marksizmu imenuje »odmiranje države«.

Da bi delegatski sistem lahko dobro deloval, mora biti v njem spojena zavest trenutnih in skupnih dolgoročnih zgodovinskih interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Svojo vlogo bo lahko v polni meri opravljal, če bodo tudi subjektivne socialistične sile

naše družbe z ZK na čelu njegov organski del in faktor njegove zavesti. Tudi delegatski sistem namreč ne zagotavlja avtomatskega in spontanega razvoja in razreševanja družbenih problemov, zato se subjektivne sile morajo aktivirati na tem področju, sicer si bodo slej ali prej tudi socializmu nasprotne sile izbrale svoje mesto v delegatskem sistemu. Prisotnost teh sil pa bi vsekakor pomenila korak nazaj in veliko nevarnost za nadaljnji razvoj samoupravljanja.

Zelo pomemben člen celotnega delegatskega in demokratičnega sistema je delegacija samoupravne skupnosti oz. so delegacije, ki delujejo na najrazličnejših področjih samoupravne in družbene aktivnosti. Delegacija mora biti povezana s svojo volilno bazo, s svojo samoupravno skupnostjo in njenimi organi tako, da lahko od nje dobiva usmeritve za svoje delo in da o svojem delu redno seznanja svoje volilce. Prisotnih je veliko kritik, ravno na račun te povezanosti in nemalo očitkov, da se delegacije odtujuje od baze. Precej teh kritik je upravičenih, precej pa je tudi pretiravanja in formalizma. Delegaciji ni treba stalno sedeti na sestankih s svojimi volilci, ker to ni edini način seznanjanja delegatov z željami in potrebami baze. Predvsem je treba imeti pred očmi, da so tudi delegati del te baze in torej kot njen sestavni del občutijo težnje in potrebe skupnosti. Zato uspešnost delegacije ne smemo ocenjevati po številu sestankov in udeležencev, temveč po tem, koliko je njeno ravnanje resnično v skladu s potrebami skupnosti. Tudi delegat kot posameznik ne sme biti zgolj pronašalec stališč baze in delegacije, ampak aktiven subjekt pri oblikovanju skupnih stališč.

Miro Florjanc

človek, delo, produktivnost

Preizkus stroja za izbijanje predorov Bouygues, ki je določen za izdelavo rova za odvajanje odpadnih voda na področju Osla na Norveškem, je bil oktobra 1977 uspešno preizkušen v Chamberyju v nekem kamnolomu cementarne Chiron.

Glavne značilnosti stroja so naslednje:

Instalirna moč znaša 630 kW. Stroj izbija rove okroglega preseka, premera 3,00 m in ima tri rotirajoče valje Robbins premera 12 col (30,48 cm), katerih vsak je pritrjen na svoj vzvod. Pritisk na en valj znaša 40 ton, skupni pritisk znaša torej 120

ton. Hitrost vrtenja doseže do 42 obratov na minuto. Nakopnino odstranjujejo s strgalnim transporterjem, ki ima od rotacije glave popolnoma neodvisen pogon. Transporter natovarjajo s premikanjem nihalk, katere grebejo material podobno kakor skrapper. Regulacija razmakov je lahka; zadostuje, da vplivamo na delovanje hidravlične črpalke. Vpenjalni pritisk je omejen na 100 ton na vpenjalni valj. Zaradi primerne nominalnega potiska in visoke hitrosti prestavljanja je učinek rezil zelo ugoden.

Poudarjajo, da je montaža tega 37 ton težkega stroja lahka in hitra. Trije delavniki so v

Chamberyju zadostovali, da so celotni sklop pripeljali v rov, medtem ko je navadno potreba mnogo delavnikov, da se zmontira slične stroje z glavami, na katerih so pričvrščeni rezalni valji.

Stroj je poizkusno deloval v apnencu, odpornosti 1.000 do 1.500 barov (kp/cm^2) in je dosegel teoretično hitrost napredovanja 2,70 m na uro. Pojavov vibracij ni bilo.

V Oslu bodo morali s tem strojem izkopati 7 km rova. Hribino tvorijo 80 % skrilavci s trdoto 1.200 barov in 20 % graniti in porfiri.

I. P.

Produktivnost dela v Jugoslaviji

V času od 31. oktobra do 1. novembra 1977 je potekalo v Arandjelovcu mednarodno posvetovanje o merjenju in spremljanju produktivnosti. Posvetovanje je organiziral Jugoslovanski zavod za produktivnost dela, skupno z mednarodno oziroma evropsko asociacijo nacionalnih centrov za reproductivnost. Pri organiziranju tega posvetovanja je sodelovala Gospodarska zbornica Jugoslavije, ki je tudi finančno podprla to posvetovanje.

Iz pozdravnih besed predsednika Gospodarske zbornice Jugoslavije Ratka Svilarja, lahko povzamemo, da dinamika produktivnosti dela v Jugoslaviji v zadnjih letih ni bila povoljna, posebno v letih 1975 in 1976. Tako je npr. v industriji, napram letu poprej, produktivnost dela v letu 1972 porasla za 3,4 %, v letu 1973 za 2,5 %, v letu 1974 za 5,8 %, v letu 1975 za 0,9 % in v letu 1976 za 0,2 %. Ta gibanja so bila podvržena številnim faktorjem, med katerimi so bili najpomembnejši

nezadovoljiva gospodarska gibanja v svetu, pritisk ljudskega faktorja na zaposlovanje in nezadostno izkoriščanje internih faktorjev v organizacijah združenega dela. Preobrat v dinamičnosti produktivnosti dela pa je nastopil v letu 1977, ko je v deve-

tih mesecih produktivnost porasla za 7,1 % v industriji in rudarstvu. K temu je največ pripomogla visoka stopnja rasti proizvodnje, ta pa je znašala v tem obdobju 10,9 %. Ta preobrat pa pomeni rezultat politike družbene skupnosti za dina-

Ekскурzija študentov rudarstva in geologije ljubljanske univerze v jami Ojstro — Hrastnik, v aprilu t.l., pod vodstvom svojega profesorja.

foto A. Bregant

miziranje gospodarske aktivnosti, ob usmerjanju gospodarstva na boljšo ekonomičnost dela in sredstev, kakor tudi ak-

tivnosti gospodarskih organizacij v zvezi z boljšim koriščenjem ljudskega faktorja in zmogljivosti.

Izplačilo odškodnin po industrijskih izločinah

Kljub izgradnji novega 360-metrskega dimnika pri Termoelektrarni Trbovlje, katerega namen je bil predvsem zmanjšati povzročanje škode na kmetijskih kulturah in gozdovih z razpršitvijo strupenega plina v višje zračne plasti, je bila tudi letos izplačana odškodnina prizadetim oškodovancem na področju občin Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Laško. Po zadnjih meritvah se je koncentracija izločenega SO₂ sicer bistveno zmanjšala, vendar so škodne posledice zlasti na trajnicah, kot je gozd in sadno drevje, še vedno opazne, kar pa se postopoma tudi popravlja.

Na podlagi zakona o varstvu zraka iz leta 1975, je bila ustanovljena medobčinska samoupravna interesna skupnost za varstvo zraka, ki vključuje občine Hrastnik, Laško, Trbovlje in Zagorje. Ta interesna skupnost je prevzela določene obveznosti v zvezi s poravnavo škode, nastale po industrijskih izločinah, s čimer so se pretekla leta ukvarjale pretežno same delovne organizacije, glavne povzročiteljice škode na rastlinju v Zasavju, in sicer Termoelektrarna Trbovlje, Cementarna Trbovlje, TKI Hrastnik in Steklarna Hrastnik. Navedena interesna skupnost je formirala posebno komisijo, sestavljeno iz strokovnih sodelavcev, predstavnikov posameznih krajevnih skupnosti in prizadetih kmetovalcev, pristojno za ugotavljanje škode in izračun odškodnine. Komisija je ugotovila škodo, nastalo v letu 1977 in na podlagi tega izračunala višino odškodnine, ki naj bi jo podjetja, povzročitelji škode, izplačala oškodovancem.

Kljub imenovani komisiji pa so delovne organizacije, povzročiteljice škode, še naprej v lastnem interesu obdržale svojo komisijo, ki vzporedno spremlja problematiko onesnaževanja, s čimer se je ukvarjala že prejšnja leta. Tako sta obe komisiji pri pripravi dokončnega izračuna odškodnin uskladili svoja stališča in ugotovitve in predlagali izplačilo izračunanih odškodnin. Izplačila je prevzela interesna skupnost, pri tem so ji nudile precejšnjo pomoč ravno delovne organizacije, povzročiteljice škode, zlasti še Termoelektrarna Trbovlje.

Tako je bila odškodnina v mesecu maju 1978 za vsa področja izplačana, in sicer v skupnem znesku 1.187.745,— din, od tega za občino Hrastnik v višini 594.645,— din, za občino Laško 153.655,— din, za občino Trbovlje 258.470,— din in za občino Zagorje 180.975,— din. V primerjavi z letom 1976, ko je znašala skupna odškodnina din 1.485.670,—, kar je za 297.925,— din ali 20,1 % manj, se dejansko stanje postopno zboljšuje. Pri samem izplačilu s strani oškodovancev ni bilo bistvenih pripomb ali reklamacij, niti negotovanja, iz česar je možno sklepati, da je bila odškodnina več ali manj realno odmerjena.

Upamo, da bo škoda v bodoče vse manjša, kar bo predvsem v zadovoljstvo prizadetih krajanov in prav tako samih povzročiteljev, ki so za rešitev tega perečega problema namenili že ogromna sredstva, tako za izplačilo odškodnin kot tudi v velike investicije za preprečevanje večjih škod.

Elvira Korošec

Družbeni proizvod v Sloveniji v letu 1976

Republiški zavod za statistiko je v začetku aprila t.l. objavil dokončne podatke o višini družbenega proizvoda v SR Sloveniji v letu 1976, skupno in po posameznih občinah.

V zasavskih občinah je znašal družbeni proizvod:

	skupni družbeni proizvod (tisoč din)	indeks 1976 1975
SR Slovenija	97.104.598	115
— občina Hrastnik	574.758	114
— občina Trbovlje	1.219.621	107
— občina Zagorje	582.972	107

PROIZVODNJA PREMOGA v I. trimesečju v letu 1978 v Jugoslaviji

Jugoslovanski premogovniki so v prvem trimesečju t.l. proizvedli naslednje količine vseh vrst premoga (v tonah):

Celokupna proizvodnja vseh vrst premoga 10,329.661

— od tega:

— črni premog 127.980
— rjavi premog 2,359.235
— lignit 7,842.446

Rudniki črnega premoga so proizvedli:

— Raša 79.690
— Ibarski rudniki 37.649
— Vrška Čuka 10.641

Rudniki rjavega premoga so proizvedli:

— Banoviči 533.947
— REK Zasavje 403.500
— Kakanj 331.642

Združeni rudniki rajvega premoga Srbije

— URMUS	231.357
— Resavsko	
— Moravski bazen	103.253
— Bogovina	61.765
— Aleksinac	51.576
— Soko	10.014
— Jasenovac	4.749
— Djurdjevik	234.576
— Zenica	173.168
— Breza	136.296
— Kamengrad	64.680
— Mostar	60.078
— Ugljevik	44.320
— Miljevina	44.399
— Senovo	32.720
— Tušnica	9.694
— Ivangrad	9.465
— Laško	13.300
— Kočevje	4.500
— Mesiči	8.793
— Kanižarica (ocena)	22.800

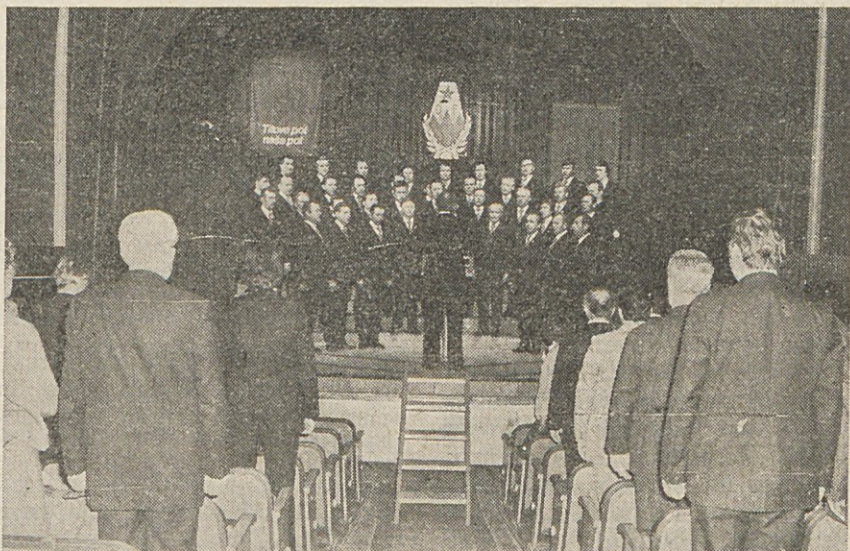
Rudnik Abid Lolič — bil je vključen v rudnik Zenica so proizvedli:

Rudniki lignita	
— Kolubara	
— surovi premog	2,598.620
— sušeni premog	138.836
— Kosovo	
— surovi premog	2,135.133
— sušeni premog	73,032
— REK Velenje	1,157.000
— Dobrnja-Lukavac	781.031
— Kreka	547.069
— Kostolac	368.748
— Pljevlja	121.925
— Gračanica	47.020
— Lubnica	35.125
— Stanari	10.268
— Despotovac	14.046
— Štavalj	14.250
— Tušnica II	2.828
— Muhadžer Babuš	4.500
— Bajovac (Kraljevo)	4.893

Podatki so povzeti po Informacijah C1 Rudarskega instituta Beograd, ki so izšle koncem aprila 1978.

Praznovanje občinskega praznika v Trbovljah

Občani občine Trbovlje že dolga leta praznujejo 1. junija vsako leto svoj občinski praznik. Praznujejo ga v spomin na 1. junij 1924, ko so se napredni delavci iz revirjev spopadli z Orjuno, v Trbovljah. Spopad v Trbovljah in poraz Orjune je imel dalekosežne posledice, tako za delavce-rudarje v revirjih, kakor tudi za vse delavce v stari Jugoslaviji. Dogodki so imeli namreč zelo širok in močan odmev po vsej državi. Delavci so iz solidarnosti v mnogih mestih organizirali demonstracije in stavke, v Ljubljani pa je celo prišlo do spopada delavcev z nacionalisti. V Zagrebu so delavci demonstrirali na ulicah in organizirali generalno stavko. Fašistična Orjuna je zgubila svojo moč in je tako oslabela, da ni mogla več igrati prej zamišljene in začete te-

Dne 26. aprila t.l. je potekala v gledališki dvorani delavskega doma Trbovlje proslava ob letošnjem prazniku OF. Po slavnostnem govoru, ki ga je imel Martin Mlinar iz CK ŽKS, je imel moški pevski zbor Zarja, Svobode Center Trbovlje svoj celovečerni koncert. Ob tej priliki je predsednik občinske konference SZDL Trbovlje Drago Sotler podelil priznanja OF, predsednik občinskega sindikalnega sveta pa srebrna priznanja sindikatov.

foto A. Bregant

roristične vloge. Oblasti so jo kmalu za tem tudi prepovedale. Boj revirskih delavcev v Trbovljah, ki je potekal v neposredni bližini sedanje zgradbe muzeja ljudske revolucije v Trbovljah, je pomemben mejnik organiziranega boja rudarjev in delavcev proti fašizmu, ki ga je vodila KPJ. Ta boj pa je imel svoje nadaljevanje v NOV, ko smo končno pridobili toliko željeno svobodo.

Občina Trbovlje je pripravila za letošnje praznovanje dneva mladosti in občinskega praznika občine Trbovlje, naslednji program prireditev:

— 23. maja ob 18. uri, slavnostni koncert učencev glasbene šole Trbovlje, v Delavskem domu;

— 25. maja ob 9. uri, občinsko tekmovanje mladih v kolesarstvu;

— istega dne ob 17. uri, srečanje učencev osnovne šole Trbovlje in otrok delavcev, ki so na začasnem delu v tujini;

— 26. maja ob 8,30, športno tekmovanje ekip slovenskega kulturnega in športnega društva Triglav iz Münchna, RTV Ljubljana, Radia Maribor, Dela iz Ljubljane in Trbovelj ter pionirskih ekip v kegljanju, namiznem tenisu in šahu;

— 27. maja množični partizanski pohod na Vrhe »Trbovlje 78«;

— istega dne ob 9. uri odkritje spominskih obeležij padlim borcem na domačijah pri Vrharju in Prašnikarju;

— istega dne ob 11. uri slavnostni govor s kulturnim programom in sprejem pionirjev iz Trbovelj v mladinsko organizacijo, na Vrheh;

— 28. maja srečanje »Ukradenih otrok« Slovenije;

— istega dne ob 8. uri sprejem gostov v Delavskem domu, ob 9. uri odkritje spominske plošče izseljencem in internirancem na zgradbi bivše žandarmerije v Trbovljah, ob 10,30 kulturna prireditev v Delavskem domu. Ob tej priliki bo RELIK pripravil krajšo razstavo del svojih članov v avli Delavskega doma;

— 31. maja ob 18. uri bo odprta razstava del članov likov-

nih sekcij DOLIK iz Jesenic in RELIK iz Trbovelj, v Delav. domu v Trbovljah;

— 1. junija ob 9,30 promenaadni koncert delavske godbe pred Delavskim domom, ob 10. uri pa bo slavnostna seja občinske skupščine v gledališki dvorani Delavskega doma v Trbovljah. Slavnostna seja bo imela v svojem okviru slavnostni govor, razglasitev listine o pobratenju občin Jesenice in Trbovlje, podeljene pa bodo tudi letošnje prvotnijske nagrade ter spomenice revolucije;

— 3. junija ob 17. uri nastop sekcij TVD Partizan, na igrišču Partizana;

— 3. in 4. junija občinsko orientacijsko in taktično tekmovanje ekip ZRVS in ekip ZSMS na strelišču na Dobrni v Trbovljah;

— 9. in 10. junija ob 13. uri bo republiško orientacijsko in taktično tekmovanje ekip ZRVS in ZSMS na strelišču na Dobrni.

Vsi občani so vabljeni k obisku prireditev, da bi na ta način prispevali kar največ k svečanemu praznovanju občinskega praznika in dneva mladosti občine Trbovlje.

NAGRAJENCI OSVOBODILNE FRONTE

Republiška konferenca SZDL podeli vsako leto najzaslužnejšim občanom zlata priznanja Osvobodilne fronte. Letos so ta priznanja podelili že devetič zapored. Na slavnostni seji, ki je bila 26. 4. 1978 na Republiški konferenci SZDL, je letos dobilo priznanje 19 posameznikov in časopis Primorski dnevnik, priznanja pa je podelil predsednik RK SZDL Slovenije, Mitja Ribičič. Med posamezniki, ki so letos prejeli zlata priznanja sta tudi Slavko Borštnar, sedaj upokojenec, sicer pa bivši dolgoletni član našega kolektiva in Marjan Orožen, sekretar mestne konference ZKS Ljubljana, prav tako bivši član našega kolektiva.

O obeh nekaj podatkov:

Slavko BORŠTNAR, za vztrajno družbenopolitično delo in prispevek pri razvoju trboveljske občine.

Rojen 29. 5. 1918. Je sin rudarja. Po odsluženju vojaškega roka leta 1940, je bil dalj časa brezposeln, nato je dobil delo v rudniški elektrarni Trbovlje, za tem je bil premeščen v Osrednje rudniške delavnice, kjer je ostal do odhoda v partizane leta 1944. Že pred odho-

dom v partizane se je družil z delavci, ki so bili naklonjeni komunistični partiji in je aktivno sodeloval v propagandnih akcijah proti okupatorju. Kot udeleženec NOB je bil sprejet v Komunistično partijo Slovenije in je opravljal pomembne politične funkcije. Leta 1946 se je vrnil na staro službeno mesto v Osrednji rudarski delavnici Trbovlje in se takoj aktivno vključil v delo OF in kasneje socialistične zveze delovnega ljudstva, kjer je opravljal vodilne funkcije.

Aktivno in dolgoletno je tudi njegovo delo v Zvezi komunistov Slovenije, sedaj je predsednik častnega razsodišča pri ObK Trbovlje. Kljub temu, da je tov. Borštnar že upokojen še vedno opravlja številne družbenopolitične funkcije.

Marjan OROŽEN za družbenopolitično delo pri graditvi sistema družbene samozaščite in širjenje varnostne kulture delovnih ljudi in občanov.

Rojen 27. 2. 1930. Že v rani mladosti se je zaposlil kot jamski kopač v hrastniškem premogovniku. Zaradi družbenopolitične aktivnosti je pridobil

zaupanje sredine, kjer je živel in delal in že leta 1950 mu je bila zaupana funkcija tehničnega sekretarja okrajnega komiteja ZKS Trbovlje, kasneje je bil izvoljen za sekretarja partijskega komiteja v Hrastniku in sekretarja okrajnega komiteja ZKS v Ljubljani.

NA IV. kongresu ZKS 1949. leta, je bil izvoljen v CK ZKS. Na VIII. kongresu je bil izvoljen za člana CKZKJ. Leta 1967

je prevzel dolžnost sekretarja področnega komiteja ZKS. Leta 1969 je bil izvoljen za poslanca republiške skupščine, kjer je postal njen podpredsednik.

Do pred kratkim, ko je bil izvoljen za sekretarja MK ZKS, je bil član izvršnega sveta skupščine SRS in republiški sekretar za notranje zadeve.

Obema nagrajencema vsi člani kolektiva toplo čestitamo!

vo skupščino skupnosti revirskih občin, bodo tudi v bodoče zelo pomembne in odgovorne, tako kot so bile te naloge odgovorne pred delegati prejšnjega mandata. Predvsem gre tu za razvoj zasavskih občin do leta 1980, pripravo na izdelavo novih srednjeročnih načrtov, energetiko, cestno povezanost, itd. Seveda pa bo treba več narediti tudi na področju interesov in pobud zborov in občinskih skupščin združenega dela in interesnih skupnosti.

V okviru proslave letošnjega praznika OF in mednarodnega delavskega praznika 1. maja, je bila 26. aprila t.l. odprta v likovni galeriji Trbovlje, v delavskem domu, samostojna razstava del Franca Kopitarja, ak. slik. iz Zagorja ob Savi. Posnetek je bil narejen po otvoritvi razstave. Razstava je bila odprta do 10. maja letos. foto A. Bregant

Priznanja osvobodilne fronte

Za letošnji praznik Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ki smo ga praznovali 27. aprila, so občinske konference SZDL v revirskih občinah podelile srebrna priznanja OF naslednjim občanom in organizacijam,

v Hrastniku so prejeli ta priznanja: Ernest Babič, Jože Grahor, Erna Kolar, Zoran Klemen, Marija Krese, Ida Ostojčič in moški pevski zbor Svoboda II Hrastnik.

V Trbovljah so prejeli priznanja: Izidor Dolar, Miha Dolanc, Zora Gosak, Ivo Pinterič, Anton Valentinčič.

V Zagorju b Savi so prejeli priznanja: Miro Štrajhar, Jože Zajc, Rudi Šerona, Jože Žohar in Krajevna skupnost Kotredež. — Čestitamo!

Nova skupščina skupnosti revirskih občin

Dne 8. maja popoldan se je v dvorani občine Trbovlje, prvič sestala v novi sestavi delegatska skupščina skupnosti revirskih občin. Prva skupščina občin je bila izvoljena po ustanovitvi te skupnosti v letu 1975. Na takratni skupščini je bil izvoljen za predsednika Ivo Trentelj iz Trbovelj, za predsednika sedanje skupnosti pa je bil izvoljen Marjan Kovač iz Zagorja, za podpredsednika pa Anton Greben iz Hrastnika.

Revirji oziroma Zasavje je geografsko, prometno, socialno in družbenoekonomsko zaokro-

žen prostor. Poleg teh značilnosti in mnogih drugih skupnih interesov so v revirjih spodbudili različne oblike medobčinskega sodelovanja. Skupščina revirskih občin je postala pomembno mesto dogovarjanja, sporazumevanja in predvsem usklajevanja interesov, reševanja problemov in vprašanj, ki so presegala občinske okvire. Že dosedanjo delo skupščine revirskih občin je opravičilo pričakovanja, čeprav je po drugi strani tudi res, da vse možnosti doslej še niso bile izkoriščene. Naloge, ki stoje pred no-

SREBRNI ZNAKI SINDIKATOV

Občinski sindikalni sveti v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju so pred letošnjim praznikom dela 1. majem, podelili srebrne znake sindikatov zaslužnim članom in osnovnim organizacijam. V revirjih so prejeli znake naslednji člani in organizacije:

V Hrastniku so 26. aprila po slavnostnem govoru Ivana Godca, sekretarja sekretariata Zveze sindikatov Slovenije, podelili srebrne znake naslednjim: Ivan Urana, Milan Kozole, Ivan Kovač, Hilda Drame, Helena Dolanc, Jože Leskovšek in Marica Levec. Značke je podelil predsednik občinskega sindikalnega sveta Viktor Ramšak.

V Trbovljah je predsednik občinskega sindikalnega sveta Janez Češnovar, na proslavi dne 26. aprila v Delavskem domu podelil srebrne znake sindikatov naslednjim: Osnovni organizaciji sindikata REKZ - TOZD

GRAMAT, OOS STT - TOZD Tovarna strojev — pripravljalne službe, OOS TOZD Tovarna polprevodnikov Iskra, Valči Omahne, Karel Verdel, Branko Laharnar, Janez Maleš, Leopold Kovačič, Pavli Glavač.

V Zagorju so 12. maja v likovni dvorani Delavskega doma podelili po slavnostnem govoru srebrne znake sindikatov naslednjim članom: Miro Simončič, Leopold Sakeljšek, Ivan Flere, Valentin Čatež in Milena Drnovšek. Značke je podelil predsednik občinskega sindikalnega sveta Franci Kovač.

Cestitamo!

din. Ta sredstva bodo namenjena za saniranje plazov pri Budni in Dolinšku ter v Ravnah, za preložitvev mrež v Brnici, za ureditev hudournika pri Klembasu, za prekritje struge pri Sijaju in za nujna vzdrževalna dela v Bobnu. Nadaljnjih 110.000,00 din pa bodo namenili za izdelavo tehnične dokumentacije za razna vodnogospodarska dela pri Sijaju in Klembasu.

Občina Trbovlje

Za vzdrževanje dela na vodotokih je namenjenih 4.000.000,- din. S temi sredstvi bodo nadaljevali z regulacijskimi deli na Trboveljščici pri upravnem splotju občine, pod naseljem Kešetovo, sofinancirali pa bodo dela tudi pri regulaciji struge Trboveljščice pri STT. Za vzdrževalna dela na hudournikih (Bobnarica, nad kopališčem in v Globušaku) bo šlo nadaljnjih 80.000,- din. 250.000,- pa je namejenih za izdelavo tehnične dokumentacije za vzdrževalna dela, (izliv Trboveljščica — Gabersko) in za izdelavo I. faze glavnega projekta za regulacije Trboveljščice Kešetovo — Trg revolucije. Letos bo Komunala oziroma komunalna skupnost lahko črpala kredit v višini 2.400.000,00 din za oskrbo s pitno vodo (vodovod Šklendrovec).

Občina Zagorje

Za vzdrževalna dela je namenjenih letos 3.700.000,00 din. Iz teh sredstev bodo financirali dela pri Mali Kotredežci, na regulacije Medije pri avtobusni postaji, na regulaciji Medije pri sanaciji zajede v Kisovcu, pri sanaciji zajede Kotredežce pri Jesenovem in za preložitvev kanala Kotredežce. Nadaljnjih 80.000,00 din bo šlo za izdelave tehnične dokumentacije za vzdrževalna dela na Mediji — avtobusna postaja. 3.500.000,00 din pa je namenjenih za investicije na regulaciji Kotredežce v Potoški vasi, v dolžini 350 m.

V celokupni območni skupnosti Ljubljana — Sava, bodo letos porabili za vzdrževalna

Na proslavi OF, dne 26. aprila t.l., je prejel med drugim srebrno priznanje sindikatov občine Trbovlje tudi Karel Verdel, predsednik OOS TOZD GRAMAT. Priznanja je podelil Janez Češnovar, predsednik občinskega sindikalnega sveta Trbovlje.

foto A. Bregant

Vodnogospodarska dela v revirjih

Skupščina območne vodne skupnosti Ljubljana - Sava, v kateri sodelujejo tudi delegati iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, je pred nedavnim sprejela predlog načrta vodnogospodarskih del, vključno s finančnim načrtom za letošnje leto. Iz tega načrta lahko povzamemo, da bo ta vodno-go-

spodarska skupnost v letošnjem letu opravila na področju posameznih občin v revirjih naslednja vodno-gospodarska dela:

Občina Hrastnik

Za vzdrževalna dela na hudournikih so namenili 2.500.000,00

in investicijska dela ter za izdelavo projektov skupno 235.600.000,00 din, od tega pa se bo investiralo oziroma kreditiralo v Hrastniku skupno za 2.610.000,00 din, v Trbovljah za 7.450.000,00 din in v Zagorju za 7.280.000,00 din.

Sredstva za izvedbo programiranih del bodo šla iz vodnih prispevkov, ki jih plačujejo organizacije združenega dela in druge organizacije.

človek, delo, kultura

Iztekel se je gledališki abonma

ZKPO Trbovlje je tudi v letošnji sezoni organizirala več gledaliških abonmajev za mladiho in odrasle. Odrasli so imeli svojo zadnjo predstavo 22. maja, ko je nastopila Drama SNG Ljubljana z delom Arbuzova: Staromodna komedija. Igralca Štefka Drolčeva in Rudi Kosmač sta imenitno zabavala navzoče. V letošnji sezoni 1977/78 so imetniki večernega abonmaja videli šest del, in sicer Fadim Hadžić: Državni lopov, (Šentjakobsko gledališče); Tone Partljič: Ustrelite jastreba (Drama SNG Maribor); Mirko Zupančič: Iz take smo snovi kot kranjski komedijanti (Mestno gledališče iz Ljubljane); Oton Zupančič: Veroni-

ka Deseniška (Šentjakobsko gledališče); Bertolt Brecht: Gospod Puntila in njegov hlapec Matti (Gledališče Svobode center Trbovlje) in Arbuzov: Staromodna komedija (Drama SNG Ljubljana).

Prihodnjo sezono bo odprla Ljubljanska drama s Krleževim delom: Gospoda Glembayevi. Za konec letošnje sezone je organizator abonmaja razpisal majhno anketo o tem, če so bili gledalci zadovoljni s programom.

Pevski koncerti in gostovanja

Letošnja pevska oziroma koncertna spomladanska sezona je izredno pestra in bogata. Naj naštejemo nekaj zadnjih koncertov in gostovanj.

— moški pevski zbor Zarja Svobode Center iz Trbovelj je 13. maja gostoval na Opčinah pri Trstu, kamor jih je povabil tamkajšnji moški pevski zbor Tabor. Ob tej priliki je bilo precej govora tudi o sklenitvi tesnejših stikov ne le na pevskem področju, pač pa tudi na drugih področjih. Zarja je pela pod vodstvom Riharda Beurmana, domači zbor pa pod vodstvom zborovodje Sveta Grigaja;

— moški pevski zbor Loški glas iz Zagorja je prav tako 13. maja gostoval v Dolini pri Trstu, kjer je nastopil s svojim koncertom v tamošnji prosvetni dvorani pod vodstvom svojega zborovodje Mirka Prašnikarja;

— v soboto, 20. maja, je gostoval v trboveljskem Delavskem domu mešani pevski zbor Bojan iz Dornberka. V goste jih je povabil Slavček iz Trbovelj. V prvem delu je nastopil Slavček pod vodstvom zborovodje Jožeta Skrinarja, v drugem delu je pel zbor Bojan pod vodstvom zborovodje Jožka Hareja, v tretjem delu pa sta oba zbora skupaj zapela štiri pesmi. Oba zbora sta dobitnika letošnje bronaste plakete mesta Maribor;

— v nedeljo, 21. maja je potekala v Doberdolu pevska revija pod naslovom »Pesem ne pozna meja«. Letos jo je organiziralo prosvetno društvo Jezero oziroma njihov moški zbor. Poleg drugih zborov sta se tega srečanja udeležila tudi mešani pevski zbor Svobode II in Trboveljski oktet iz Trbovelj;

— dne 12. maja je bila v popoldanskih urah v Delavskem domu v Trbovljah, revija zasavskih pionirskih in mladinskih pevskih zborov, ki sta jo pripravila zasavska pevska skupnost in glasbena komisija ZKPO Trbovlje. Revije se je udeležilo 10 zborov, od tega 4 otroški, 5 mladinskih in 1 dekleški pevski zbor. Skupno je na reviji sodelovalo preko 500 mladih pevcev iz Hrastnika, Gabrovke, Litije, Trbovelj in Zagorja.

Komaj odprto razstavo dokumentov pisane partijske besede si je 31. III. takoj ogledalo veliko število občanov. Razstava je stalno nameščena v Revirskem muzeju ljudske revolucije v Trbovljah, v znak priznanja revirskim delavcem za njihov prispevek v boju za zmago delavskega razreda.
foto A. Bregant

Uspehi likovnikov

Dne 11. maja so zaprli zelo uspešno likovno razstavo del Franca Kopitarja, ak. slik., iz Zagorja. V času od 26. aprila do 10. maja je razstavil skupno 30 del, od tega 15 del v akrilu, 15 je bilo grafik, največ rudarskih. Razstavo si je ogledalo preko 2.000 občanov.

Trije člani likovne sekcije RELIK Svobode Center so se udeležili velike kulturne prireditve v Beogradu pod nazivom: Majsko srečanje 1978. Svoja dela so beograjski javnosti predstavili Jernej Kreže, Ivan Žgalin in Ernest Špiler. V izredno hudi konkurenci na kateri so sodelovali likovniki iz vseh republik in pokrajin, je dobil drugo nagrado Ernest Špiler, član Termoelektrarne Trbovlje. Nagrado je prejel za skulpturo v lesu: Posledice vojne.

K uspehu čestitamo vsem trem, posebno pa še nagrajencu.

4.000 mladih pevcev v Zagorju

V dneh od 25. do 27. maja je bila v Zagorju ob Savi VI. revija otroških in mladinskih pevskih zborov Slovenije. Potekala je v znamenju 10-letnice odkar je bila ta revija prvokrat izpeljana v Zagorju. Uvodni koncert sta 25. maja zvečer imela v zagorskem Delavskem domu otroški zbor Vesna pod vodstvom Danice Kovač in mladinski pevski zbor Vesna pod vodstvom Riharda Beuermana. Naslednji dan, to je 26. maja, so bili 4 koncerti na katerih so v dopoldanskih in popoldanskih urah nastopili pevci iz 33 zborov. Dne 27. maja pa je nastopilo dopoldan in popoldan 19 zborov, na koncu pa za zaključek v popoldanskih urah najboljši otroški in mladinski pevski zbori. Pevske manifestacije se je udeležilo 4.000 mladih pevcev. Vsa pohvala gre organizatorjem te revije, to je Zagorjanom, ki so v 10 letih pokazali na tem področju velike organizacijske, pa tudi ustvarjalne sposobnosti na področju mladinskega zborovskega petja.

Srečanje zasavske planinske mladine.

V dneh 27. in 28. maja se je zasavska planinska mladina zbrala na Čemšeniški planini na svojem vsakoletnem srečanju. Dne 27. maja je bilo organizirano orientacijsko tekmovanje članov, mladincev in pionirjev po določilih posebnega pravilnika o orientaciji. Naslednji dan, to je v nedeljo 28. maja pa je bilo ob 10. uri pred planinskim domom dr. Franca Goloba na Čemšeniški planini, množično srečanje zasavske planinske mladine od Brežic do Litije. Planinske skupine iz posameznih društev so pripravile za ta dan posebne točke kulturnega in zabavnega značaja. Sre-

čanje je organiziral meddruštveni odbor mladinskih odsekov zasavskih planinskih društev in PD Zagorje.

Gledališčniki v Prlekiji

Dne 12. maja letos je gostovalo v Ljutomeru gledališče Svobode Center iz Trbovelj. Tamkajšnji publiki so se predstavili z delom Bertolta Brechta: Gospod Puntila in njegov hlapec Matti. Naslednji dan, to je 13. maja popoldan pa so nastopili mladi igralci istega gledališča z delom Čarovnik iz Oza. Brechta je režiral Janez Drozg, Čarovnika iz Oza pa Anica Kužnik. To gostovanje trboveljskih gledališčnikov je bilo prvo v tem delu Slovenije.

S ponosom ga čakam

Ko dan se rodi, fant moj pod zemljo hiti,
ves črn njegov je obraz, so črne njegove dlani.
Globoko je on pod zemljo.
S krampom v rokah hiti,
a obraz se mu črn poti.

Ko dan se rodi, pod zemljo rudar moj hiti,
na čelu mu lučka gori,
da rov mu teman osvetli.
Pridne so njegove roke.
S ponosom ga čakam vsak dan,
kdaj prišel bo zopet na plan.

Franc Belak

Kako postaneš komunist

Komunist ne postaneš z vstopom v organizacijo, s sprejemom rdeče knjižice. Komunist si že veliko prej. To postaneš takrat, ko prvič začutiš krivice, ko začneš življenje in ga želiš spremeniti, toda ne sebi v komunist, pač pa v dobro vseh ljudi. Že od malega so me vzgajali v tem duhu. Spoznala sem vlogo in pomen komunistične partije v zgodovini naše države. Občudovala sem in jih še, te pogum-

ne požrtvovalne ljudi, nepomembne, skromne, pa vendar tako bogate znanja, humanizma, etičnosti, ki so krojili usodo naše države. Seznanila sem se z našim sistemom, s problemi, ki nastajajo v zvezi z njim in se odločila, da bom tudi jaz prispevala svoj delež k izgradnji naše družbe sedaj in v prihodnje. Pred očmi sem imela in imam še vedno tovariša Tita — stratega, državnika, huma-

nista, etika in predvsem človeka. Občudujem njegovo delovno zagnanost, elan in vedno znova me prevzema ginjenost, ko ga poslušam. Ponosna sem nanj in na vse naše ljudi, ki so spremenili malo, agrarno zaostalo in barbarsko deželo Balkana v državo, ki jo spoštuje in upošteva cel svet.

Prav tako sem ponosna na naše umetnike, ki seznanjajo svet z našo besedo, glasbo likovnimi umetninami, na naše športnike in druge.

Kadar premišlujem o vsem tem začutim veliko ljubezen do naše dežele, do naših ljudi in mislim, da je to zadosten razlog, da postaneš komunist.

Lea Jagodič

Sindikati v pripravah na 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije

Družbena vloga sindikata, ki je opredeljena z ustavo, zakonom o združenem delu in drugimi sistemskimi zakoni terja, da sindikalna organizacija ob pripravah na svoj kongres pregleda, kako je organizacijsko usposobljena za opravljanje svojih številnih in zahtevnih nalog, posebej z vidika krepitve in utrjevanja družbenoekonomskega položaja delavcev v združenem delu. To je zlasti pomembno zaradi tega, ker je sedanja organizacijska zgradba nastala pred štirimi leti le na podlagi tedaj sprejete ustave v kateri je določena osnovna družbena vloga sindikata, kasneje sprejeti zakon o združenem delu in drugi zakoni, pa so vlogo sindikata v precejšnji meri konkretizirali. Zato mora sindikat določiti organizacijske rešitve, ki mu bodo omogočale, da se bo lahko uveljavil kot učinkovita družbenopolitična organizacija delavcev.

V pripravah na 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije moramo analizirati in oceniti:

— uresničevanje vloge sindikata v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja;

— ustreznost organizacije za opravljanje nalog, ki jih sindikat mora opravljati na podlagi določb zakona o združenem delu in drugih novih zakonov;

— rezultate aktivnosti sindikatov v obdobju med kongre-

soma glede na posamezne ravni organiziranosti in metode delovanja;

— organizacijsko-kadrovsko usposobljenost celotne organizacije in posameznih njenih članov.

Rezultate organizacijskih in metodoloških rešitev, ki so bile statutarno uveljavljene v letu 1974 zaradi ustvarjanja političnih pogojev za resnično uveljavitev samoupravljanja kot temeljnega družbenega odnosa, ki skupaj z delegatskim sistemom omogoča uveljavljanje oblasti delavcev, smo v sindikatu večkrat kritično analizirali. K temu smo stremeli zlasti ob občnih zborih, letnih skupščinah sindikalnega članstva in letnih sejah delegatsko sestavljenih sindikalnih teles. Resno smo analizirali tudi potek in uspeh vodenja pomembnih širših in skupnih sindikalnih akcij, na primer: uresničevanje samoupravljanja, samoupravno planiranje, razporejanje dohodka in delitev osebnih dohodkov, javne razprave o zakonu o združenem delu, številne solidarnostne akcije, posojilo za ceste itd. Te naše skupne ocene so praviloma temeljile na predhodnih ocenah, ki so jih o rezultatih posameznih akcij sprejeli republiški odbori sindikatov, občinski sveti Zveze sindikatov in osnovne organizacije. Analizirali smo tudi podatke iz sindikalne statistike,

uporabljali izsledke posameznih raziskav itd.

Že v prvem polletju 1977 so se v okviru sveta Zveze sindikatov Jugoslavije začele prve razprave o sindikalni organiziranosti, ki so jih spodbudile priprave na 30. sejo predsedstva CK ZK, na kateri je bila sprejeta študija Edvarda Kardelja kot podlaga za nadaljnji razvoj našega političnega sistema in za razvoj in naloge zveze komunistov ter drugih družbenopolitičnih organizacij. K delu študije, to je k 4. točki poglavja, ki opredeljuje vlogo sindikatov v družbenoekonomskih odnosih in v samoupravni demokraciji, so prispevale tudi ugotovitve iz razprav in analiz, ki so bile takrat izvedene v sindikalni organizaciji.

Osnovne organizacije so temeljna oblika političnega delovanja članov sindikata, s tem pa tudi temelj celotne sindikalne organizacije. Iz osnovnih organizacij izhajajo oblike medsebojnega povezovanja v delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela, iz njih nastajajo občinske in republiške organizacije. Preko njih mora sindikat omogočiti delavcem uresničevanje samoupravljanja kot temeljnega družbenega odnosa, s katerim uresničujejo svojo oblast v združenem delu in v družbi. V temeljnih organizacijah združenega dela se namreč v rokah delavcev spajata upravljanje dela in upravljanje družbenih sredstev, zato tudi celotna družbena reprodukcija izhaja iz združenega dela.

Sindikati morajo biti glavna gibalna sila v odnosih v združenem delu in s tem prevzemajo velik del nalog in soodgovornost za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov. Kot družbenopolitična organizacija delavcev morajo tako delavski razred kot celoto, kot tudi delavce v vseh organizacijah združenega dela in v vseh oblikah njihovega povezovanja, zavestno vključevati v reševanje problemov celotne družbene reprodukcije vključno z razširjeno reprodukcijo v vsaki sa-

moupravni sredini. Politično in organizacijsko morajo sindikati dvigniti delavca nad njegovo organizacijo združenega dela in mu pomagati, da bo videl celoto združenega dela in s tem celotno družbo.

Sindikati tega ne morejo doseči le tako, da sprejemajo politična stališča, ampak morajo stalno politično usmerjati delavce in jih spodbujati, da bodo čimbolj aktivno sodelovali v upravljanju celotnega združenega dela. Sindikati tega tudi ne morejo doseči, če niso ustrezno usposobljeni za takšno svojo vlogo, če so le privešek poslovnih organov, če osnovne organizacije niso povezane s širšimi sindikalnimi vodstvi, če se osnovne organizacije ne posvečajo vsem svojim poglavitnim funkcijam, itd. Sindikati morajo delavce v večji meri usmerjati k širši problematiki združenega dela, to pa niso le problemi na področju proizvodnje, temveč tudi problemi v samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih, v delegacijah, v občinskih skupščinah itd.

V statutarnem dogovoru (15. člen) je osnovna organizacija opredeljena kot organizacijski okvir, v katerem člani neposredno izražajo svoje posamezne interese, jih usklajujejo med seboj s stališča razrednih interesov, na tej podlagi določajo skupni interes in se bojujejo za njegovo uresničevanje po samoupravni poti. Osnovne organizacije uresničujejo svojo vlogo in konkretne naloge na članskih sestankih in drugih oblikah neposrednega delovanja članov osnove organizacije.

Izvršni odbor osnovne organizacije, kot stalni izvršni organ, ki so ga praviloma tvorili delegati sindikalnih skupin (le-te so oblika neposrednega sodelovanja članov v izmenah, delih delovnega procesa, delavcev, ki delajo v delovni skupini ipd), je doslej le organiziral delovanje osnovne organizacije in skrbel za uresničevanje sklepov in delovnih načrtov osnovne organizacije.

V sindikalni in samoupravni praksi lahko zaradi takšne vlo-

ge izvršnega odbora prihaja do pogostih organizacijskih in vsebinskih zadreg. Kot smo že ugotovili, bi morala sindikalna organizacija politično usmerjati in aktivirati vse svoje člane oziroma delavce-samoupravljalce ob sprejemanju vseh pomembnih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odločitev, ne le tistih, ki jih sprejemajo z osebnim izjavljanjem, temveč tudi odločitev, ki jih sprejemajo na delavskem svetu. Da bi to dosegel, mora sindikat sodelovati že v fazi oblikovanja predloga samoupravne odločitve, kasneje pa politično usmerjati javno razpravo med delavci o teh predlogih.

V fazi pripravljanja samoupravne odločitve mora sindikat oceniti, ali sta predlog in predvidena rešitev skladna z interesi delavskega razreda kot celote, kar je treba ugotoviti pred začetkom razprave med delavci v organizaciji združenega dela. Pri tem se postavlja vprašanje, kdo naj v imenu osnovne organizacije to oceni, ali

vsi člani na sestanku osnovne organizacije, ali pa od članov pooblaščenno vodstvo osnovne organizacije, ki je tudi dovolj usposobljeno za to nalogo. Vodstvo osnovne organizacije mora poznati konkretne interese članov osnovne organizacije in iz njih izhajati, kdo sodeluje pri oblikovanju politike sindikata v občini in republiki. Vodstvo osnovne organizacije mora stališča in sklepe teh sindikalnih organizacij tudi prenašati med člane in se zavzemati, da jih člani sprejmejo. Vodstvo osnovne organizacije, ki bo dovolj kvalificirano in usposobljeno za naloge, ki jih mora opravljati sindikat v temeljni organizaciji združenega dela, bo tudi lažje osveščalo člane - samoupravljalce o celovitih družbenoekonomskih odnosih, ki jih morajo imeti pred očmi, tudi ko se opredeljujejo o dohodku in nje-govi delitvi ter o drugih pomembnih odločitvah v svoji temeljni organizaciji združenega dela.

J. Holešek

Sindikati organizirali pogovor z rudarji

Občinski sindikalni svet Trbovlje je 13. maja organiziral v okviru svojih predkongresnih razprav, razgovor s prvo skupino rudarjev iz TOZD Rudnik premoga Trbovlje na Partizanskem vrhu. Razgovora so se udeležili predstavniki družbeno-političnih organizacij, občinske skupščine Trbovlje ter revirskega komiteja ZKS. Udeleženci razgovora so zelo pozdravili pobudo občinskih sindikatov, kluba samoupravljalcev in izvršnega odbora sindikata za pogovor s političnimi delavci občine Trbovlje. Naši sodelavci so v pogovoru precej raz-

pravljali o prepočasnem uvajanju mehanizacije v jamah in da je za to srednjeročno obdobje predvideno premalo sredstev za posodabljanje dela v jamah. Gre pa tudi po drugi strani za ustrezno mehanizacijo, ki ustreza našim razmeram. Govora pa je bilo tudi o omejevanju neopravičenih izostankov z dela zaradi bolezni, pa tudi neopravičenih izostankov, nadalje o nagrajevanju pa tudi o razvoju občine. Pogovor je bil zelo uspešen. Občinski sindikati bodo podobne razgovore organizirali tudi v drugih TOZD in delovnih organizacijah.

Majhen jubilej

Mladina Jugoslavije je v letu 1958, tj. pred 20 leti pričela z eno izmed velikih akcij, in sicer z izgradnjo avtoceste Ljubljana—Zagreb, da bi s tem povezala vse ostale republike. Vabilu se je priključila tudi mladina nekdanjega okraja Trbovlje. S tremi mladinskimi brigadami je sodelovala pri tej delovni akciji. Okrog 400 mladink in mladincev je s svojimi močmi prispevalo, da so bile naloge mladine Jugoslavije opravljene do dneva republike.

Delo na trasi, kulturna in fizikalna dejavnost brigad in razna druga tekmovanja, niso odvrnila brigadirjev, da ne bi sodelovali še pri raznih lokalnih akcijah mladine in pa vaščanov dolenjskih vasi. Geslo — »Bratstvo in enotnost«, je omogočilo izgradnjo raznih vaških poti, vodovodov in drugih objektov. Vaščani so bili sprva nezadovoljni, slišati je bilo precej kritike, nekaj upravičene, še več pa izmišljene o delu in življenju brigadirjev. Ko pa so se prepričali, da je mladina resna in marljiva pa so svoje mišljenje spremenili in večkrat se je zgodilo, da so prišli z raznimi jedili in okrepcili na delovišče.

Kljub poznavanju dela in uspehom, ki so jih pozele brigade pred nami, se omejujem na brigado, ki je bila ustanovljena iz šolskih rudarskih centrov Zagorja in Trbovelj, tretji letnik in ki je nosila naslov — II. Trboveljska brigada »Toneta Okrogarja-Nestla«, ki je štela 111 brigadirjev, samih fantov rudarjev in kovinarjev. Njeno mesto je bilo v Dolenji vasi pri Mirni peči. Dodeljeno nam je bilo eno najtežjih delovišč na avto cesti. Spoprijeti se je bilo treba z usekom v skalovju, nakopani material pa je bilo potrebno precej nižje ugraditi v nasip, ki je služil cesti.

Težave, ki so nas spremljale, nam niso delale preglavic. Prevozi z vagončki in ročno razbijanje kamenja na potrebne ve-

likosti za vgraditev v nasip, požrtvovalnost in disciplina brigadirjev sta prinesla ne le ugled, marveč tudi uspeh, katerega smo se vsak dan ob obračunu vsi veselili. Glas o uspehu brigade se je začel širiti tudi izven našega naselja, tako da smo imeli večkrat skrite in javne snemalce našega dela.

Brigado so sestavljali mladinci raznih narodnosti, vendar je tvorila čvrsto družino, ki je složno nastopala, kjerkoli se je pojavila. Nikdar ni bilo vprašanja glede prostovoljnega dela. Večina se ga je redno udeleževala. Brigada je stanovala v šotorih pred naseljem, to je bil tudi edini vhod s kolovozne ceste. Okolje je bilo urejeno v znamenju rudarskih simbolov — rovov, povezanih s tiri in vagončki, kar je dajalo še posebej lep vtis o domovanju brigade.

Obtolčeni prsti, odrgnjena kolena, krvavi žulji na rokah in še marsikaj drugega, brigadirjev niso odvrnili od dela. Vsakdo je hotel sodelovati pri izvajanju nalog, čeprav je nosil le vodo. Zato uspeh brigade ni mogel izostati, saj smo bili več dekad najboljši, od Jankomir-

skega mostu pa do Ljubljane. Požrtvovalnost in nesebičnost je tudi kljub velikim naporom v vročem julijskem popoldnevu rešila pred požarom Dolenjo vas. Večina domačinov je bila na polju, ko se je v vasi pojavil dim in z njim tudi ogenj. Brigado kot celoto je potegnilo iz trase proti vasi, kjer smo z združenimi močmi rešili, kar se je rešiti dalo. Ko so prišli gasilci iz Novega mesta in okoliških krajev je bilo že vse pogaseno. Vaščani in Dolenjski list so se nam v imenu vseh zahvalili. Akcijo so opisali v časopisu kot pohvalno.

Morda bo kdo, ki bo čital te vrste zmajeval z glavo in dejal, da poveščujem delo te brigade. Želim le omeniti, da je bila moja brigadirska pot zelo dolga, da sem doživel marsikaj radostnega, da pa mi je uspeh te brigade najbolj pri srcu.

Ko bomo letos v Trbovljah praznovali 1. junij, praznik občine Trbovlje, bo minilo natančno 20 let od odhoda brigade. Ta je bila štirikrat proglašena za udarno, dobila je tudi štiri posebne pohvale, bila nosilec za-

II. Trboveljska brigada Toneta Okrogarja-Nestla, je junija in julija 1958, torej pred 20 leti, gradila avto cesto Ljubljana—Zagreb. Posnetek predstavlja del brigade s komandirjem Zdravkom Peskom na delovišču pri Mirni peči — Dolenja vas. Ob tej priliki so prejeli prehodno zastavo glavnega štaba.

stave glavnega štaba mladinskih brigad in prejela ob 29. novembru red I. stopnje s strani predsednika republike tovariša Tita.

Ob tem jubileju čestitam vsem brigadirjem, ki so sodelovali pri gradnji avto ceste Ljubljana—Zagreb, saj večina živi v revirjih in mnogi od njih so zaposleni v REK Zasavje.

Zdravko Pesko

Mladinske vesti

V zadnjih dneh pred dnevom mladosti je bilo v Hrastniku organiziranih več tekmovanj v različnih športnih panogah, na katerih so med drugimi sodelovale tudi ekipe aktivov in osnovnih organizacij ZSMS iz TOZD, krajevnih skupnosti in šol. Na zaključni slovesnosti, ki je bila v četrtek, 25. maja s pričetkom ob 18.30, so bile podeljena priznanja najboljšim ekipam ter priznanja mladim družbenim delavcem in mentorjem, ki jih vsako leto podeljuje Občinska konferenca ZSMS.

V prvih dneh maja je (z rahlo zamudo) izšla prva letošnja številka glasila MLADOST, ki ga je izdal Center za obveščanje in propagando pri Občinski konferenci ZSMS Hrastnik. Na dvajsetih straneh je precej zanimivega branja, saj so zastopana skoraj vsa področja mladinske dejavnosti. Žal je glasilo izšlo v premajhnem številu izvodov in so ga zato lahko prebrali le redki. V bodoče bo potrebno glasilo izdajati v večjem številu, da ga bo prebralo več Hrastničanov. Sicer pa je vsak začetek težak, kajne?

Še nekaj dni in odprla se bodo delovišča na slovenskih mladinskih delovnih akcijah. Drugega

junija bo v POSOČJE odšla mladinska delovna brigada BRATSKA MESTA, ki jo bodo sestavljali mladi iz pobratenih občin: Trbovelj in Lazarevca, Zagorja, Aleksinca, Hrastnika in Raške. Pokrovitelj brigade je REK ZASAVJE, mi pa se pridružujemo željam, da bi nas tudi ta brigada kot že leta nazaj dostojno predstavljala in uspešno opravila naloge, ki ji bodo zaupane.

Tone Bezgovšek

Namesto komentarja

V aprilu so v naših osnovnih mladinskih organizacijah potekale volilne in programske konference, pisali in brali so referat in poročila, dajali prikaze in oocene družbenopolitični aktivnosti in sploh o stanju, problemih in rezultatih.

Te naše konference so, kot smo lahko opazili po obliki in vsebini podobne druga drugi kot jajce jajcu, skoraj vse so enake. Osnovna želja je, da vse teče po ustaljenem redu. Da se ne dstopa od oblike. Pa vsebina? Vsebina je v pustih referatih in poročilih. Številke, podatki. Kar težko je zaslutiti, da za temi uspehi in neuspehi stojijo ljudje. Da se prizadevajo in grešijo. Silni odstotki, brez krvi in mesa. Lahko bi rekli, da so podatki sami sebi namen. Nizanje števil v nedogled, podatkov in dejstev, ki vsekakor nekaj povedo. Toda ne govorijo dovolj, ne govorijo s pravim jezikom.

Po poročilu je — kot po nekem pravilu — na vrsti dolga tišina. Potem pa diskusija, največkrat splošna, ležerna in boječa. Diskutanti, največkrat s kupico opravičil govore o tistem, kar jih muči. Trudijo se, da bi čimmanj povedali in pazijo, da ne bi kdo v njihovih besedah zaslutil ali celo prepoznal samega sebe. Res je, nekateri »udrihajo« kar po vseh, po Janezu in Lojzetu, Cvetki in

Tinetu, vendar kaj malu utihnejo, če jim kdo pravilno stopi na prste.

Bolj simpatični so tisti, ki molčijo (nekateri zelo uporno), skomigajo z rameni, bežijo od resnice in s tem pazijo, da se ne bi komu zamerili. Komu? Pozabljajo, da bi morali na mladinskih sestankih govoriti z odprtim srcem, odrešenim jezikom. Morali bi vedeti, da je to razgovor tovarišev, kjer ni podrejenih in nadrejenih, kjer ni skomiganja z rameni, bežanja od resnice, nasmehov, ki ne prihajajo od srca.

Da na naših sestankih še vedno ni dovolj odprtosti in konkretne kritike, da sta še vedno »najboljša« molk in nezamerjanje, je očitno in — nesprejemljivo.

Tone B.

Dan mladosti

Letošnji dan mladosti smo praznovali v letu kongresov in Titovega 86. rojstnega dne. Vsak mlad človek bi v tistem lepem trenutku na 25. maja zvečer rad predal štafetno palico in čestital za rojstni dan tovarišu Titu, največjemu in najdražjemu sinu Jugoslavije.

Titovo delo, Titova misel, Titova pot, je naša pot. Tito je vedno cenil in ljubil mladino. Mladina pa je vedno ponosno in smelo hodila po Titovi poti: v predvojnih, ilegalnih skojevskih dneh, v dnevih slavne NOB (partizanska vojska je bila v večji meri mlada), v dneh po vojne pospešene gradnje porušene domovine, v dneh vseh mirnodobskih neviht, ki so zna le padati na našo socialistično samoupravno in neuvrščeno Jugoslavijo, a ji niso nikoli uspele preprečiti poti razvoja.

Dan mladosti je Titov in naš rojstni dan, zato slavje doživljamo skupaj srečni in ponosni. Mladina Jugoslavije bo, kot vedno doslej dvignjenega čela predala štafeto mladosti Titu,

ker je ravno tako v kot v času NOB in povojne izgradnje v prvih vrstah borbe za napredek, samoupravljanje, socializem.

Srečen rojstni dan in mnogo, mnogo zdravja in sreče bomo voščili dragemu tovarišu Titu. In ne samo z rdečimi nageljni temveč tudi z našim delom. Tovariš Tito nas je vedno učil,

da človeka ustvarja njegovo delo.

Delo tovariša Tita, delo za svobodno socialistično samoupravno in neuvrščeno Jugoslavijo, delo za ves svobodni in revolucionarni svet — je NEIZMERLJIVO!

Tone B.

Rezervni vojaški starešine uresničujejo načrt dela

Prvo predavanje po programu je bilo v nedeljo, 23. aprila na temo »Smeri razvoja političnega sistema družbenega samoupravljanja«, v dneh 4., 6., 11. in 13. maja, pa so se zvrstila predavanja o topografiji, vojaški teoriji in taktiki, ki bodo RVS služile kot osnova za obravnavanje teme pod naslovom »Obramba naseljenega mesta«.

Člani informativno-propagandne komisije, so sprejeli svoj vsebinsko zelo obsežen in zahteven program dela, s konkretnimi nalogami za posamezna področja in akcije in se dogovorili o oblikah in metodah dela. Domenili so se, da bodo svojim članom in občanom po-

ročali o vsaki izvedeni akciji, z ustrežno analizo. Med številnimi nalogami, bo še vedno v ospredju akcija za zbiranje novih naročnikov na strokovno revijo NAŠA OBRAMBA.

Med zaključki občinske konference ZRVS, je tudi sklep, da vse komisije — vsaka zase in za svoje področje dela (a teh je pet — stalnih) pripravijo še svoje programe dela — usklajene z občinskim načrtom dela. Komisija za splošno vojaško usposabljanje in idejnopolitično izobraževanje, se je sestala 25. aprila in obravnavala predstoječe naloge, 17. maja pa so bili sklicani vsi rezerv. vojaš. starešine, ki bodo angažirani

pri organizaciji in izvedbi občinskega in republiškega tekmovanja kombiniranih ekip iz vrst RVS in ZSMS (vsake po tri). Občinsko tekmovanje bo izvedeno 3. junija, republiško pa v dneh 9. in 10. junija letos.

Seji propagandne komisije so poleg njenih članov ter članov predsedstva občinskih konferenc ZRVS in ZZB NOV Trbovlje prisostvovali še glavni in odgovorni urednik glasila ZZB NOV in ZRVS Slovenije »TV-15«, Silvo TERŠEK in novinarka tega glasila Milena ŠTRAJNER, ter pomočnik glavnega in odgovornega urednika za upravne zadeve revije NAŠA OBRAMBA, Valentin MARINKO iz Ljubljane. Le-ti so dali vrsto spodbudnih sugestij in pojasnil, ki jih bodo člani te komisije lahko uspešno koristili pri svojem delu.

Predstavnika »TV-15«, sta svoj obisk v Trbovljah, hkrati izkoristila za intervju z borcem — nosilcem spomenice 1941 in avtorjem pravkar izišle knjige »NIČ VEČ STROGO ZAUPNO«, Karlom FORTE-Markom in predsednikom revirskega medobčinskega sveta ZZB NOV, Avgustom POVŠE-Dušanom, ki bosta objavljena v eni naslednjih številčk lista »TV-15«.

Rudi MATKO

Avgust Povše-Dušan, predsednik revirskega medobčinskega sveta ZZB NOB v razgovoru z novinarko glasila TV 15, o nalogah, problematiki in delu organizacij ZZB NOV v revirjih. foto R. M.

BORCI pripovedujejo PIONIRJI zapisujejo

V četrtek, 20. aprila, smo se učenci sedmih razredov zbrali v učilnici za zemljepis. Poslušali smo napeto pripovedovanje hrastniškega borca — Albina Dušaka, ki je v svoji mladosti preživljal težko in kruto vojno.

Kot drugi možje in fantje, ki so se borili za svobodo in pravice naroda, se je tudi tovariš Albin odpravil k partizanom. Dobil je orožje, municijo, razstrelivo, bombe in se pogumno — brez strahu boril proti so-

vražniku, ki je z vso naglico vdiral v notranjost naše domovine. V tej strašni vojni pa ni manjkalo ranjencev. Borci so vse storili zanje. Sebi so od ust odtrgovali kruh, da so se ranjeni tovariši lahko najedli, utrujeni in lačni so jih nosili po več dni po ozki skruti poti, da jih sovražnik ne bi odkril. Ob večerih in postankih, ki jih je bilo malo in so bili zelo kratki, je tovariš Albin pisal dnevnik. Spremljal ga je na dolgih poteh, ob uricah, ko so počivali . .

Dnevnik še danes zelo rad prebira. Živo se spominja vseh dogodkov, čeprav vsi vemo, da so bili zelo težki. Prebral nam je odlomek iz tega dnevnika.

24. 12. 1944.

»Krenili smo proti Kordunu«.

25. 12. 1944.

»Podnevi hodili, ponoči dre-mali.«

26. 12. 1945.

»Zjutraj krenili na pot. Hodili celih 24 ur.«

5. 1. 1945.

»Prišli na obalo Save, ki je bila porasla z visokimi in mogočnimi vrbbami. Vkricali smo se v skele - čolne ter se srečno pre-peljali na drugo stran.

Ko je pripovedovanje končal, se je nanj vsula cela kopica vprašanj. Tovariš Dušak je na-nje z veseljem odgovarjal. Moj sošolec Karli ga je vprašal: »Zakaj ste šli po strmi poti, po visokih hribih?« Tovariš: »Na tako zapleteno in skrivno pot smo šli zato, da nas ne bi so-vražnik zlahka odkril.«

Mateja: »Povedali ste nam že, da ste se nekoč »šverc« pripe-ljali domov. Po kaj ste šli do-mov in kako je na to reagiral vaš komandant?« Tovariš: »Do-mov se šel pogledat, kako je z našimi, če so še živi in zdravi. Od svojega komandanta pa sem dobil partijsko kazen.«

Mateja: »Kakšna pa je partij-ska kazen?« Tovariš: »Bil sem kaznovan, a o tem moji borci in sotovariši niso ničesar ve-deli.«

Potem nam je pokazal slike, ko se je med vojno slikal s svo-jimi tovariši. Ure je bilo konec in tovarišica se mu je v imenu vseh nas učencev in učiteljske-ga zbora toplo zahvalila za bo-gato pripovedovanje. Tovariš Dušak pa nas je še opomnil: »Če pride do vojne, da boste tudi vi — pionirji storili polo-vico tega kot smo mi.« Oblju-bili smo mu in se usuli iz raz-reda.

Želim si še veliko takih sre-čanj z borci, saj smo spoznali, kako junaško so se borili za svobodo, neodvisnost našega naroda.

OŠ NHR Hrastnik

Barbka Vrtačnik
7. b razred

Aktivnost samoupravnih organov

Odbor za družbeni standard REK Zasavje

19. seja odbora za družbeni standard REK Zasavje je bila 19. aprila t.l. Na seji so raz-pravljali in sklepali o nasled-njih zadevah:

— potrdil je zapisnike zad-njih štirih sej, prav tako je tu-di ugotovil, da je bila večina sklepov izvedenih, nekateri le-teh pa so še v fazi izvajanja;

— sklenil je opozoriti pri-stojno službo, da je treba tako-j nakazali 78.000,00 din za sofi-nanciranje izdelave izvedbeno tehnične dokumentacije za zgraditev pristopne ceste do počitniškega doma na Rabu. Sredstva je odobril DS REKZ;

— na temelju predloga koor-dinacijskega odbora osnovnih

organizacij sindikata REK Za-savje, je pripravil predlog za razpravo in sklepanje na seji DS REKZ. Pripravil je predlog za izplačilo jubilejnih nagrad ti-stim članom kolektiva, ki izpol-njujejo letos pogoje za izplači-lo teh nagrad. Letos pride v upoštevanje po zbranih podatkih 107 upravičencev za 10-letno delo, 158 upravičencev za 20-let-no ter 309 upravičencev za 30-letno delo, oziroma 25-letno de-lo za beneficirana delovna me-sta. Skupno naj bi prejelo le-tošnje jubilejne nagrade 574 članov kolektiva;

— prav tako je na temelju predloga sindikatov pripravil za razpravo in sklepanje na seji delavskega sveta, tudi predlog za izplačilo regresa in regresi-ranje letovanja ter za vzdrže-

vanje počitniških domov v le-tošnjem letu;

— pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na seji delavskega sveta REK Zasavje o nagrajevanju zaposlenih v po-čitniških domovih REK Zasav-je v letošnji sezoni;

— letos bo na razpolago v po-čitniških domovih na Rabu, Crikvenici in Novigradu, skup-no 188 ležišč. Ta ležišča je od-bor razdelil na posamezne ob-stoječe TOZD in DS skupnih služb. Od skupnega števila le-žišč je na Rabu 125 ležišč, v Crikvenici 35 in Novigradu — Pineti 28 ležišč;

— sprejel je priporočilo, da bi letovalne prikolicе v Novi-gradu premestili iz sedanje lo-kacije na ustrenejšo lokacijo.

Izvršilni odbor REK Zasavje

13. seja izvršilnega odbora REK Zasavje v mandatni dobi 1976/78, je bila 21. aprila. Na seji so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— odbor je bil podrobno seznanjen o rezultatih poslovnega uspeha za leto 1977, ločeno po posameznih TOZD in DSSS ter skupaj za celotno delovno organizacijo; soglašal je s podano analizo;

— sklenil je, da je treba delavski svet REK Zasavje seznaniti s tem, da bo potrebno izdelati za TOZD proizvodnje premoga program potreb iz sredstev skupne porabe, da bi lahko izpolnili določila sindikalne liste 1978, oziroma panoškega sporazuma in domačega samoupravnega sporazuma s področja delitve dohodka in osebnih dohodkov;

— razpravljal je o predlogih sindikata in odbora za družbeni standard REK Zasavje, za izplačilo jubilejnih nagrad, izplačilo regresov za letovanje ter nagrajevanje tistih delavcev, ki bodo v letošnji letovalni sezoni zaposleni v počitniških domovih. Razpravljal pa je tudi o predlogu socialne službe, ki se nanaša na preventivno zdravljenje članov kolektiva v letošnjem letu. Sklenil je, vse te predloge odstopiti v obravnavo in sprejetje DS REK Zasavje;

— odobril je službena potovanja v inozemstvo trem delavcem DSSS REK Zasavje (dva na Madžarsko, eden v Avstrijo);

— pripravil je predlog za razpravo in sklepanje na naslednji seji DS REK Zasavje v tem smislu, da naj bi delegati sprejeli sklep o poravnavi občinskega davka občinam Hrastnik, Trbovlje in Zagorje v višini 0,5 % od bruto OD za meseca januar in februar 1978. Ta sredstva naj bi plačali iz sklada skupne porabe posameznih TOZD in DSSS, medtem ko se od 1. 3. dalje obračunava ta davek od bruto OD;

— prav tako je sklenil predlagati v razpravo in sklepanje DS REK Zasavje, da sprejme

navodila o obračunavanju materialnih stroškov — časovnih razmejitev in stroškov investicijskega vzdrževanja;

— strinjal se je s tem, da bi upokojujencem — bivšim članom našega kolektiva, ki so socialno ogroženi, tudi v letošnjem letu priznali dobavo premoga po znižani ceni, o čemer bodo dokončno sklepali DS TOZD, takoj ko bodo znani vsi potrebni podatki;

— sklenil je predlagati DS REK Zasavje, da potrdi samoupravni sporazum o dolgoročnem sodelovanju med jugoslovanskimi premožniki in jugoslovansko strojogradnjo in elektroindustrijo;

— na znanje je sprejel poročilo o investicijskem programu »Odpiranje jame Kotredež med VI. in IX. obzorom«. Delavskemu svetu REK Zasavje je sklenil predlagati, da po predhodni razpravi potrdi revidirani program ter finančno konstrukcijo financiranja te investicije.

— dve vlogi za denarno pomoč je zavrnil.

Na koncu seje se je predsednik izvršilnega odbora zahvalil vsem članom za njihovo sodelovanje pri reševanju najrazličnejših problemov, ki so nastopali v pretekli dveletni mandatni dobi. Seja je bila namreč zadnja v mandatu 1976/78.

Delavski svet REK Zasavje

16. zasedanje delavskega sveta REK Zasavje je bilo 24 aprila t.l. Na zasedanju pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— na znanje so delegati sprejeli poročilo o poslovanju TOZD in delovne organizacije v letu 1977;

— na znanje je sprejel tudi informacijo o kritju ugotovljene izgube v TOZD proizvodnje premoga in TET s strani ISE;

— sprejel je dopolnjen pravilnik o oblikovanju cen in pogoje za prodajo proizvodov in opravljanje storitev ter pravilnik o reklamacijah in pripombah kupcev in naročnikov storitev;

— posebej je sklenil, da je treba vnovič proučiti uvedbo lokalne prodaje premoga, zavoljo česar so bile zgrajene na separaciji v Trbovljah tudi določene naprave;

— ugotovil je, da je svoječasno že potrdil udeležbo REK Zasavje pri financiranju izdelave elaborata o ustanovitvi delovne organizacije Zasavski računski center. Delovni odbor, ki vodi priprave za ustanovitev tega centra, je pripravil za razpravo in sprejemanje tri samoupravne sporazume o združevanju dela in sredstev za ustanovitev in za zgraditev novih prostorov ter o združevanju prostih sredstev za zagotovitev kredita. S tem v zvezi je sklenil, da vse TOZD REK Zasavje sprejmejo te sporazume, za podpisnika pa je za REK Zasavje določil generalnega direktorja;

— pri obravnavanju predloga sindikatov, odbora za družbeni standard REK Zasavje in izvršilnega odbora REK Zasavje, da bi delavski svet REK Zasavje dokončno sklepal o višini regresov za letovanje, jubilejnih nagradah in potrebnih sredstvih za preventivno zdravljenje, je ugotovil, da naj predhodno o tem razpravljajo samoupravni organi vseh TOZD REK Zasavje, dokončno pa bi o tem razpravljali in sklepali delavski svet REK Zasavje na svojem naslednjem zasedanju;

— glede na to, da vse TOZD niso spričo svojega slabega poslovnega uspeha mogle ustvariti potrebnih sredstev za sklad skupne porabe, je sprejel priporočilo o nujnosti solidarnega združevanja potrebnih sredstev, ki jih je naknadno odobrila skupščina ISE TOZD proizvodnje premoga REK Zasavje. Pripravljen bo ustrezen program za razpravo in sklepanje na naslednjem zasedanju;

— odobril je predlog odbora za družbeni standard REK Zasavje o nagrajevanju delavcev, ki bodo angažirani pri delih v počitniških domovih REK Zasavje v letošnji delovni sezoni;

— sprejel je navodila o obračunavanju materialnih stro-

škov in stroškov investicijskega vzdrževanja TOZD, v smislu določil zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka;

— ustrezní sklep je sprejel tudi glede plačevanja občinskega davka na OD v višini 0,5%, ki je bil uveden letos s 1. 1. v vseh treh občinah;

— sprejel je investicijski program za odpiranje rezerv premoga med VI. in IX. obzorom jame Kotredež v Zagorju. Kot je znano in o čemer smo že pisali v glasilu, znaša predračunska vrednost investicije, vključno s predvidenimi podražitvami v času investiranja skupno 292,646.390,00 din. S tem v zvezi je sprejel tudi finančno konstrukcijo investicije;

— sprejel je samoupravni sporazum o dolgoročnem sodelovanju med jugoslovanskimi premogovniki in jugoslovansko strojegradnjo in elektroindustrijo;

— sprejel je nadalje ustrezní sklep, po katerem je dobil revizijski oddelek nalogo, da izdela pregled porabljenih sredstev sklada skupne porabe za vse TOZD in DSSS REK Zasavje. Po svoječasnem sklepu DS, gredo nerazporejena sredstva tega sklada namensko za obnovo počitniškega doma na Rabu. Ob koncu zasedanja sta se za sodelovanje v tej mandatni dobi vsem delegatom zahvalila predsednik DS in generalni direktor.

TOZD Premogovnik Kisovec, za njegovega namestnika pa Branka Lipovška iz TOZD Premogovnik Trbovlje;

— na predlog družbenopolitičnih organizacij in s predhodnim soglasjem TOZD, so bili za naslednjo mandatno dobo izvoljeni v izvršilni odbor SOZD REK Zasavje naslednji člani:

Erno Kolar iz TOZD RESD Hrastnik — DO ZPT,

Stane Gračnar iz TOZD RESD Trbovlje — DO ZPT,

Ernest Hercog iz TOZD Premogovnik Kotredež — DO ZPT,

Stane Paušer iz TOZD Vzdrževanje naprav — DO TET,

Peter Jamnik iz delovne skupnosti skupnih služb — DO TET,

Stane Trupi iz TOZD RIG — DO IMD,

Anton Dragar iz TOZD EIMD — DO IMD,

Jože Vidmar iz TOZD SIMD — DO IMD,

član delovne skupnosti skupnih služb — DO RGD,

član delovne skupnosti administrativno strokovnih opravil — SOZD REK Zasavje.

član delovne skupnosti tehnično strokovnih opravil — SOZD REKZ.

Za predsednika izvršilnega odbora SOZD REK Zasavje, je bil soglasno izvoljen Stane Trupi, rudarski tehnik iz TOZD Rudarske investicijske gradnje — DO RGD, za njegovega namestnika pa Anton Dragar iz TOZD Elektro industrijske montažne delavnice — DO IMD;

— v delavsko kontrolo SOZD REK, so bili za naslednjo dveletno mandatno dobo izvoljeni naslednji člani:

Štefan Mustač iz TOZD Premogovnik Hrastnik — DO ZPT,

Milovan Čulaja iz TOZD Premogovnik Kisovec — DO ZPT

Vinko Štern iz TOZD Separacija premoga Trbov. — DO ZPT,

Ivan Kirn iz TOZD Proizvodna enota 2 — DO TET,

Marjan Lapornik iz TOZD Vzdrževanje naprav — DO TET,

Mirko Bivic iz TOZD Rudarska elektrostrojna in mehanična delavnica Trbovlje — DO RGD,

Delegati novoizvoljenega delavskega sveta SOZD REK Zasavje so imeli 25. aprila 1978 svojo prvo sejo. Za spomin narejen posnetek pred vhodom v upravno zgradbo DS SS REKZ. Na posnetku manjka nekaj delegatov, sicer pa so na posnetku tudi generalni direktor in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. foto A. Bregant

Delavski svet SOZD REK Zasavje

Prva seja novoizvoljenega delavskega sveta SOZD REK Zasavje v mandatni dobi 1978/80, je bila 25. aprila ob 8. uri, v sejni sobi DSSS REK Zasavje. Dnevni red je obsegal konstituiranje delavskega sveta, imenovanje komisije za razpis individualnega poslovodnega organa SOZD REKZ, sklepanje o

sprejemanju družbenega dogovora o proizvodnji, prenosu in uporabi toplotne energije v TE-TOZD Trbovlje, s posebnim ozirom na gradnjo TET III. S tem v zvezi je sprejel naslednje sklepe:

— za predsednika delavskega sveta SOZD REK Zasavje za mandatno dobo 1978/80, je soglasno izvolil Jožeta Žitnika, rudarja - gospodarja čela iz

Jože Žitnik, rudar - gospodar čela, v jami TOZD Premogovnik Kisovec v Zagorju, je bil na prvi seji delavskega sveta SOZD REKZ, soglasno izvoljen za predsednika delavskega sveta SOZD REKZ za mandatno dobo 1978 do 1980. foto A. B.

Franc Gosak iz TOZD SIMD — DO IMD,
Martin Tomažin iz TOZD EIMD — DO IMD,

član delovne skupnosti skupnih služb — DO RGD,

član delovne skupnosti administrativno strokovnih opravil — SOZD REK Zasavje,

član delovne skupnosti tehnično strokovni opravil — SOZD REK Zasavje.

Za predsednika delavske kontrole SOZD REK Zasavje je bil izvoljen Vinko Štern iz TOZD Separacija premoga Trbovlje — DO ZPT, za njegovega namestnika pa Štefan Mustač iz TOZD Premogovnik Hrastnik — DO ZPT;

— za vršilca dolžnosti za izvajanje del in nalog individualnega poslovnega organa — generalnega direktorja SOZD

REK Zasavje, je imenoval Srečka Klenovška, dipl. inž. rud., sedanjega generalnega direktorja REK Zasavje;

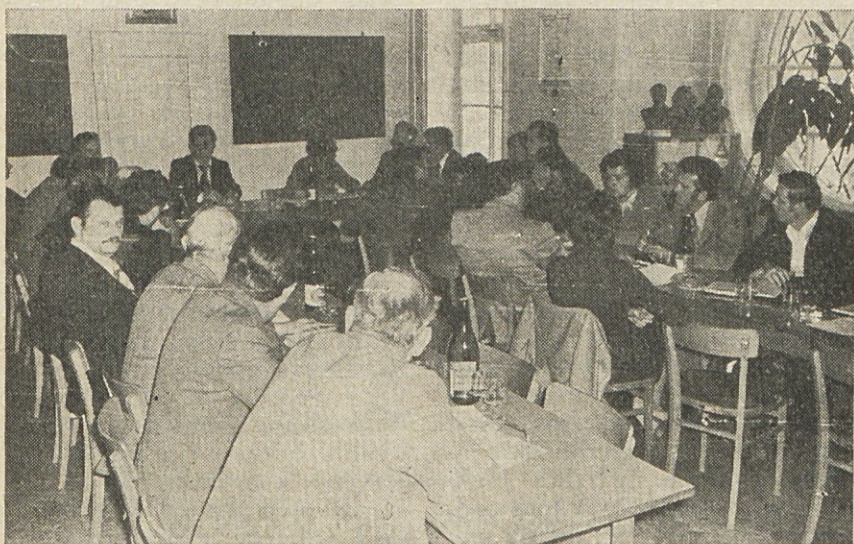
— za vršilca dolžnosti za izvajanje del in nalog vodje delovne skupnosti administrativno strokovnih opravil SOZD REK Zasavje, Janka Lapornika, dipl. ek., sedanjega pomočnika generalnega direktorja REK Zasavje;

— za vršilca dolžnosti za izvajanje del in nalog vodje delovne skupnosti tehniško strokovnih opravil SOZD REK Zasavje, Ivana Zupana, dipl. inž. rud., sedanjega direktorja TOZD Separacija premoga Trbovlje ;

— nadalje je imenoval devetčlansko komisijo za razpis del in nalog individualnega poslovnega organa — generalnega direktorja SOZD REK Zasavje, katere predsednik je Jože Žitnik, predsednik delavskega sveta SOZD REK Zasavje;

— sprejel je družbeni dogovor o proizvodnji, prenosu in uporabi toplotne energije, proizvedene v TE-TO Trbovlje III. Za podpis tega dogovora je pooblastil Ivana Zupana, dipl. inž.;

— sklenil je, da uporaba olajšav za obračun in oblikovanje amortizacije v TOZD proizvodnje premoga, v letošnjem letu v smislu vsebine zakona o amortizaciji za REK Zasavje ni sprejemljiva. To bi namreč pomenilo omejitev investicijskih vlaganj, ogrožena pa bi bila izpolnitev proizvodnega načrta za letošnje leto.

Posnetek prvega zasedanja delavskega sveta SOZD REK Zasavje dne 25. 3. 1978 v sejni sobi DS SS REKZ v Trbovljah. foto A. Bregant

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

PERSPEKTIVE PREMOGA

V naslednjih desetletjih lahko pričakujemo, da bodo sedanje največje naftne družbe, ki črpajo in predelujejo nafto, spreminile svoje poslovanje z razširitvijo tradicionalnega področja predelave nafte tudi na

druge oblike energije. V tem pogledu posebej kaže njihov interes za premogovno industrijo.

Privlačnost premoga kot perspektivnega goriva je razumljiva iz večih razlogov. Po nekaterih ocenah ugotavljajo, da predstavlja premog okoli 80 od-

stotka konvencionalnih svetovnih energetskih rezerv. Zavrlo tega ocenjujejo, da stoji pred nami ustanovitev velikega mednarodnega trga premoga in energije na temelju premoga, da bi lahko zadostili rastočim energetskim potrebam, predvsem v razdobju dokler ne bo

razvita nuklearna in druga energija v zadostni količini. V neki analizi, ki jo je izdelala družba Shell ugotavljajo, da se bo mednarodno tržišče premoga razvijalo hitreje, kot tržišče nafte in njenih derivatov, vendar v enakem obsegu, kakor se bo razvijalo tržišče naravnega oziroma zemeljskega plina. S tem v zvezi seveda pa je povezan tudi porast investicij v premogovnike, rudarsko opremo in transportne sisteme. Ameriška industrija nafte je že dalje časa povezana s premogovno industrijo. Med evropskimi naftnimi družbami, pa kaže znatno večji interes za premog BP in Shell. Z druge strani pa je v teku zmanjševanje porabe nafte. V državah evropske gospodarske skupnosti so napram letu 1973 uvoz nafte zmanjšali za več kot 20 %

V ne tako daljni bodočnosti je predvideno, da bi proizvajali sintetični plin in surovo nafto iz premoga. Pomembno je, da je po vseh ocenah na trgu dovolj prostora tako za surovo nafto, njene derivate, pa tudi za premog. Ocena stroškov investicij nekaterih alternativnih energetskih virov, ki jo je objavil Financial Times, govori o tem, da četudi je ta ocena orientacijska, kaže jasno perspektivo premoga. Za premog so potrebne najmanjše investicije, v primerjavi s pridobivanjem nafte v Severnem morju; sintetičnega plina iz premoga, tekočega goriva iz škrljavca ali premoga, naravnega plina, predvsem pa električne energije iz nuklearnih elektrarn.

ATOMI TRKAJO NA VRATA

Strokovnjaki iz elektrogospodarstva in načrtovalci naše prihodnosti ugotavljajo, da bodo le jedrske elektrarne v bodoče lahko pokrile pomanjkanje električne energije. Tako računajo, da bi v času od leta 1990 do 2000 morala pričeti obratovati vsako leto vsaj po ena jedrska elektrarna z močjo 1000 MV. Elektrogospodarstvo je doslej realno in uspešno načrtovalo svoj razvoj, pa tudi razvoj porabe energije, tako za

krajše kakor tudi za srednje obdobje. Upajmo, da so njihova predvidevanja stvarna tudi za bodoča desetletja. Lansko leto smo v Jugoslaviji porabili 48 milijard kWh električne energije, za leto 1990 pa napovedujejo 124 milijard, leta 2000 pa celih 230 milijard kWh električne energije. Po grobi presoji se nam zde podatki nekoliko nerealni. Pojavlja se namreč vprašanje, če bo mogoče pri nas proizvesti to veliko količino električne energije in če je toliko neizkoriščene moči na rekah in zalog premoga v premogovnikih, da bi moč elektrarn povečali do konca stoletja za petkrat. Vse kaže, da bo mogoče v naslednjih 22 letih zvečati zmogljivosti HE do meje, ki bo znašala 50 milijard, TE na premog pa do 114 milijard kW. Tudi če bi dosegli največji možni obseg proizvodnje električne energije v TE in HE nam bo zmanjkalo še 66 milijard kWh električne energije. To razliko pa bi na temelju zna nih tehničnih dosežkov pokrili z uporabo jedrske energije. Zadnja leta so se pospešeno razvijale v svetu, pa tudi pri nas, tehnologije izkoriščanja neizčrpne sončne energije, vendar je dejstvo, da lahko trenutno le jedrske elektrarne pokrijejo hitro in učinkovito potrebo po elektriki. Strokovni svet skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva je pred kratkim prvič predložil program graditve jedrskih elektrarn do leta 2000. O tem programu bo seveda na raznih srečanjih precej govora. Kljub temu pa je dal izvršni odbor JUGEL zeleno luč za program graditve vrste jedrskih elektrarn do leta 2000. Atomi trkajo torej na vrata našega elektrogospodarstva. Mnenja smo, da pri vsem tem v nobenem primeru ne smemo zanemariti vloge premoga. Ta je doma in leži v domači zemlji, in sicer na precejšnjih površinah in raznih globinah.

NOVA METODA ZGOREVANJA

Strokovnjaki leningrajskega politehničnega inštituta so zgra-

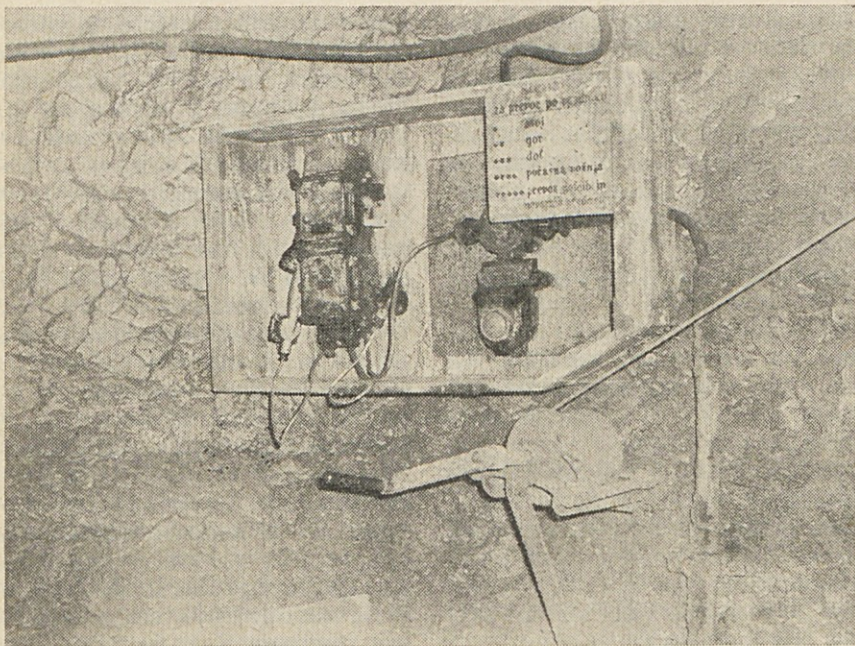
dili originalen projekt parnega kotla za enega od energetskih blokov termoelektrarne, ki je polovico manjši od dosedanjega, katerega višina je dosegla preko 100 metrov višine. To zmanjšanje dimenzij parnih kotlov je omogočila nova metoda zgorevanja premoga in šote pri temperaturi, ki je za 200 do 300 stopinj nižja od običajne. Prednost nove metode zgorevanja je, ker pri nizkih temperaturah ne prihaja do ustvarjanja dušikovih in žveplovih oksidov, glavnih onesnaževalcev ozračja.

UGODNO ELEKTROENERGETSKO STANJE

Zaradi izredno ugodnih hidroloških razmer v prvem letošnjem četrtletju, je v Jugoslaviji proizvedeno 12 milijard 211 milijonov kilovatnih ur električne energije. Pri tem so hidroelektrarne udeležene s 6 milijardami 445 milijoni kWh, 5 milijard 666 milijonov kWh pa je proizvedeno v termoelektrarnah. Dosežena proizvodnja električne energije je v prvih treh mesecih presegla planirano za 2,3 % in za 4 % proizvodnjo električne energije v enakem razdobju lanskega leta.

BILANCA FRANCOSKEGA ELEKTROGOSPODARSTVA ZA LETO 1977

Proizvodnja francoskih električnih central se je v letu 1977 povečala napram predhodnemu letu za 4 %, na 202,6 milijard kWh. Od tega je državna družba EDF prispevala 168,4 mlrd. kWh (+ 5,2 %), ostalo pa je odpadlo na druge državne družbe, predvsem na Compagnie Nationale du Rhone ter na privatne elektro družbe, ki proizvajajo električno energijo predvsem za kritje lastnih potreb. Proizvodnja vseh termoelektrarn se je v letu 1977 znižala za 13,4 %, na 126,6 mlrd. kWh, medtem ko se je v hidroelektrarnah dvignila za 56,2 %, na 76 milijard kWh. Konvencionalne termoelektrarne so prispevale lani 109,6 milijard kWh. Jedrske elektrarne so v letu 1977 proizvedle 17 milijard kWh, pri čemer je na

Jamska delovišča so že dolgo povezana z zunanjim svetom po telefonu. Na sliki telefon in motalo za upravljanje s »topom« nad vpadnikom zvezno — III. obzorje v jami Ojstro. foto A. Bregant

plinsko-grafitne reaktorje odpadlo 12,8 milijard kWh. Celotna kapaciteta francoskega elektrogospodarstva je konec leta 1977 znašala 52.100 MW, od česar je na termoelektrarne odpadlo 33.700 MW (+ 10,9%), na hidroelektrarne pa 18.400 MW (+ 2,1%). Neto potrošnja električne energije se je zvišala za 5,3%, na 192,5 milijard kWh. Koncem 1977 je bilo v gradnji 27 atomskih central, od tega 2 s 1270 MW, ena s 1.200 MW in 24 z 905 MW. Te naprave bodo pričele obratovati v letih 1979 do 1983.

NAČRTI KAKANJSKIH RUDARJEV

To leto so rudarji iz Kaknja začeli z zelo zahtevnim načrtom, da bodo nakopali milijon 500 tisoč premoga. Do konca srednjeročnega plana bodo vsako leto povečali proizvodnjo, leta 1980 pa naj bi nakopali 1.740.000 ton.

Kakanjski rudarji nimajo preglavic, kam s premogom. Od vse letošnje proizvodnje bo na primer termoelektrarna v Čatičih nedaleč od rudnika prevzela približno 95 odstotkov. Ta termoelektrarna bo že v prihodnjem desetletju prevzemala

po 3.000.000 ton na leto. Te dni so podpisali samoupravni sporazum med kakanjskimi rudarji in termoelektrarno v Čatičih. Energetiki so se obvezali, da bodo plačali vse prevzete količine premoga. Tako so naposled uredili boleče vprašanje rudarjev glede dvojnih cen premoga, nižjih za termoelektrarne in tržnih za druge potrošnike. Stroji in jamska mehanizacija je že marsikje nadomestila rudarje, vendar se niso dali odpriniti tehniki — odpirajo vedno nove rudniške revirje in se odločajo za površinski kop.

NOV TIP ELEKTRARNE

Ameriški znanstveniki delajo na izpopolnitvi novega tipa elektrarne, ki ne bi zastrupljala okolice, ker bi proizvajala elektriko s pomočjo nafte in premoga s pomočjo kemične reakcije in ne z izgorevanjem. Znanstveniki z inštituta za električno energijo so sporočili, da se s procesom, podobnim tistim, ki se odvija v generatorskih celicah za vesmirske rakete, proizvaja energija na isti način kot v avtomobilskih akumulatorjih. Cena takšne elektrarne, ki bi delala na tem principu, ne bi delala na tem principu, ne bi bila višja od današnjih elek-

trarn, dosegla pa bi kar 75-krat večjo učinkovitost, medtem ko bi bilo zastrupljanje mnogo manjše.

NA JEDRSKO ENERGIJO ODPADLE 12 % FRANCOSKE PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Delež jedrske energije pri francoski proizvodnji se je dvignil v enem letu (marec 1977 — marec 1978) od 8 na 12 %. V aprilu oz. v oktobru 1977 sta začela delovati dva reaktorja po 890 MW v centrali pri Fessenheimu. Pri proizvodnji 19,63 mlrd. kWh je v marcu 1978 odpadlo 2,34 mlrd. kWh na jedrske elektrarne, 7,32 mlrd. kWh na klasične termoelektrarne in 7,68 mlrd. kWh na hidroelektrarne. Do leta 1985 naj bi na jedrsko energijo odpadlo 50 % proizvodnje električne energije, vendar je izvedba tega programa dvomljiva. V letošnjem letu bo sta začela delovati le dva generatorja po 925 MW, v prihodnjem letu pa devet s skupno močjo 8245 MW.

KITAJSKA NAROČILA ZRN ZA IZGRADNJO RUDNIKA RJAVEGA PREMOMA

LR Kitajska namerava še letos podpisati z ZRN eno svojih največjih inozemskih pogodb. ZRN naj bi sodelovala pri izgradnji rudnika rjavega premoga v provinci Kirin, v severovzhodnem delu države. ZRN naj bi bila pri izgradnji udeležena z dobavami v vrednosti 0,5 mlrd. DM, v rudniku pa bodo proizvajali približno 20 milij. ton rjavega premoga letno, napram prvotno načrtovanim 8 milij. ton. Omenjeni premogovni kombinat je eden od osmih rudnikov, ki jih bo LR Kitajska zgradila do leta 1985. Trenutno nakopujejo po inozemskih cenitvah v LR Kitajski približno 400 milij. ton premoga. Področje Kirin se razteza na površini 20 tisoč km² ter bo ostalo ob namevanem izkopu 20 milij. ton letno, aktivno tudi še v prihodnjem stoletju. Z obstoječo prometno mrežo bo povezano s prek 300 km dolgo železnico in

170 km dolgo avtomobilsko cesto. Prvi vlak naj bi stekel že čez eno leto. Na gradbišču dela trenutno 5.000 kitajskih delavcev. Poleg tehnološkega razvika ter celotnih naprav bodo zahodnonemški inženirji in tehniki sodelovali tudi kot svetovalci pri projektu. Velik del na tem področju pridobljenega premoga bo LR Kitajska izvozila na Japonsko, s katero je pred kratkim podpisala trgovinski sporazum v vrednosti 20 mlrd. dolarjev.

POTROŠNJA ENERGIJE NA PREBIVALCA V ZAHODNIH DRŽAVAH

V preteklem letu je potrošnja energije na prebivalca dosegla z 8,1 ton naftnih enot najvišjo raven v ZDA. V ostalih zahodnih državah je bila potrošnja kot sledi (v tonah naft. enot): Švedska 5,8, Nizozemska 4,5, ZRN 4,2, Velika Britanija 3,8, Švica 3,7, Francija 3,4, Japonska 3,2, Italija 2,3, Španija 1,9.

OD VELENJA DO ŠOŠTANJA BO JEZERO

V Domu kulture v Šoštanju je skupščina občine Velenje razstavila deset večjih panojev z načrti o izkoriščanju premoga na območju Družmirja, Gabrk, Šoštanja, Metleč in Topolšice, v naslednjih nekajletnih obdobjih. Deset dokaj preglednih panojev, kakor tudi grafični prikaz prostorskega razvoja občine Velenje, so izdelali na Zavodu za urbanizem v Velenju. Občane najbolj vznemirja zarisano okrog 8 km dolgo jezero, ki se bo raztezalo od Velenja preko Družmirja, Gabrk in dela Šoštanja ter Metleč skoraj do sredine Topolšice.

AVTOMATIZACIJA PREMOGOVNIKOV

V Veliki Britaniji — Južni Wales imajo premogovnik, v katerem pridobivajo premog, ga transportirajo in opravljajo druga dela z avtomati. Strojnik sedi v komandnem prostoru in kontrolira preko televizijskih monitorjev potek procesa in ga ureja. V premogovniku ima

jo namreč instaliran »živčni center« z dvema posebnima mrežama, v katerih je vključenih skupno devet telemetrijskih sistemov. Ena mreža kontrolira pridobivanje premoga, 20 transportnih trakov, 3 podzemeljske bunkerje, 6 tehtnic, sistem prevoza in ostalo. Druga mreža kontrolira pogoje okolja v premogovniku — podzemeljske črpalke, ventilacijo in opremo za odsevanje metana. Ta naprava spremlja procent metana, pretok zraka, pritisk, temperaturo in stopnjo vlage pod zemljo. Vseh 9 telemetrijskih sistemov oddaja podatke na video ekrane in linijske tipke na konzolah živčnega centra tako, da samo en človek lahko opravlja in kontrolira cel sistem preko ene tastature.

PRVI kW IZ FORMINA

Dne 3. maja t. l. so za eno uro uspešno vključili prvi agregat novozgrajene hidroelektrarne Formin-Srenja Drava na visokonapetostno omrežje. Vsa dela pri čimhitrejši dograditvi te hidrocentrale potekajo pospešeno. Ko bo ta HE pričela redno obratovati, bo dajala letno 570 milijonov kWh električne energije. S tem se bo skupna moč osmih dravskih HE povečala na 531 MW, z letno proizvodnjo 2,7 milijard kWh električne energije.

O ENERGETSKI BILANCI ZA LETO 1978

Energetska bilanca Jugoslavije za letošnje leto, do srede maja še ni bila sprejeta, kljub pravočasnim sistematičnim pripravam. Njene startne postavke so zapisane v družbenem načrtu, zato lahko trdimo, da letna bilanca proizvodnje, porabe, uvoza in izvoza energije tvori izvajanje že osvojene srednjeročne politike razvoja. Z bilanco se potrjuje proizvodnja vseh virov energije — nafta, zemeljski plin, naftni derivati in električna energija ter premog, kar je potrebno za zadovoljitev porabnikov vključno s potrebami vseh panog gospodarstva in drugih porabnikov. Predlog bi-

lance za letošnje leto je sicer pripravljen, vendar pa še niso usklajena nekatera vprašanja okrog količine in uvoza nafte. Pričakujejo, da bodo tudi to hitro uskladili. V skupni strukturi porabe energije naj bi v preteklem letu domači viri energije bili udeleženi z deležem 59,04 %, vendar pa je bilo dejansko doseženo le 55,11 %. Uvožena energija je dobila na ta način pomembnejše mesto — 44,9 %. Samo za uvoz surove nafte in naftnih derivatov iz inozemstva smo v preteklem letu porabili skoraj 1,1 milijarde dolarjev. To je več kot dovolj, da iščemo odgovor na vprašanja, v katero smer se razvija energetika in do katere meje se odpirajo vrata uvoženim gorivom. Zato je treba proklamirano energetske politiko ponovno pregledati pod povečevalnim steklom.

POSVETOVANJE O POLOŽAJU PREMOGOVNIKOV

Pred nedavnim je bilo v Zenici v organizaciji zveznega odbora delavcev sindikata delavcev industrije in rudarstva, jugoslovansko posvetovanje o družbeno-ekonomskem položaju rudarjev in premogovnikov z

Izdelovanje proge v dolomitu v jami Ojstro. Dela izvaja TOZD Rudarske investicijske gradnje. f. A. Bregant

jamskim kopom. Cilj posvetovanja je bil, da se pokaže na številne probleme in težave, ki se pojavljajo v premogovnikih z jamsko eksploatacijo, z namenom, da bi našli moči in pota za njihovo reševanje. Posvetovanja so se udeležili predstavniki domala vseh jugoslovanskih premogovnikov, gospodarskih zbornic, sindikatov in drugih družbeno-političnih organizacij. Po podatkih organizatorja je situacija v premogovnikih z jamskim kopom zadnja leta vsako leto slabša, kar spravlja »pod vprašanje« tudi izpolnitev družbenega načrta Jugoslavije do leta 1980. Že v prvem letu srednjeročnega razvoja je bilo proizvedenih za 2,3 milijona ton premoga manj od predvidevanj, v drugem letu pa že 4 milijone ton manj. V preteklem letu so imeli premogovniki v Jugoslaviji izgubo v skupnem znesku 320 milijonov din.

INVESTICIJE V ZAHODNONEMŠKE PREMOGOVNIKE

Zahodnonemška vlada je odobrila finančno pomoč premogovni industriji v skupnem znesku 582 milijonov DM za razdobje naslednjih štirih let. Pomoč je zelo pomembna, saj podčrtuje zahodnonemško energetske politiko do premogovnikov. Že preje so odobrili za enake namene finančno pomoč v višini 4 milijarde DM z raznimi taksami, omejitvami uvoza, posebnih davkov na kurilno olje, ipd. Sredstva bodo porabljena za investiranje, s tem pa za izboljšanje pogojev dela, racionalizacijo proizvodnje in povečanje produktivnosti.

MODERNIZACIJA MADŽARSKIH PREMOGOVNI- KOV

Madžarska je letos zagotovila milijardo forintov za modernizacijo premogovnikov. S temi sredstvi bodo nabavili nove stroje in zagotovili nadaljnji tehnični razvoj te panoge. Letos bodo odprli štiri nove premogovnike s skupno zmogljivostjo 7,8 milijonov ton letno.

S tem bodo zagotovili dobave premoga TE blizu 2000 MW. V preteklih letih je znašala proizvodnja premoga na Madžarskem okoli 25 milijonov ton letno, vključno s 7 milijoni ton lignita iz površinskega kopa Thorez na severu Madžarske. V letu 1976 so 30 % poraslih potreb po energiji pokrili s premogom.

GRADNJA TERMOELEKTRARN V ITALIJI

Italijanska državna uprava za električno energijo Enel predvideva, da bo gradila več TE na premog zaradi zakasnitve nje-nega nuklearnega programa. Zmogljivosti zgrajenih TE bodo znašale 5200 MW. Enel je načrtoval, da zgradi 16 jedrskih elektrarn, vendar so to število zmanjšali na 12, zaradi finančnih in drugih problemov, predvsem zaradi protestov predstavnikov organizacij za zaščito človekovega okolja.

NOVI VIRI ENERGIJE

Ministrstvo za energijo ZDA načrtuje eksploatacijo novih virov energije in korenito spremembo sedanje energetske strukture v državi. V okviru teh načrtov bodo v nove vire energije vložili več milijard dolarjev. Načrt se bo v dobršni meri naslonil na plinifikacijo in pridobivanje plina iz premoga. Povečali bodo eksploatacijo oljnih škrljavcev in novih virov plina — npr. metan pod pritiskom. Manj pa se bodo naslonili na jedrsko energijo, hidroenergijo in energijo vetra. Računajo, da bodo na ta način bistveno zmanjšali deficit, ki v glavnem nastopa zaradi uvoza velikih količin nafte.

OSEBNI DOHODKI V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji so v gospodarstvu izplačali v letu 1977 po podatkih SDK preko 200 milijard dinarjev za čiste osebne dohodke. Tako je bila masa izplačanih sredstev za 27 % večja od tiste iz leta 1976. Poprečni mesečni OD pa niso šli za toliko procen-

tov navzgor. Na slehernega zaposlenega v Jugoslaviji je prišlo lani mesečno povprečno po 4.250,00 din izplačanih čistih osebnih dohodkov. Ta znesek je za 19 % večji od tistega v letu 1976. Ob tolikšnem povečanju OD pa so se namreč hkrati povečevali tudi življenjski stroški. Vendar je kljub vsemu blaginja delavcev zaposlenih v gospodarstvu, v letu dni opazno narasla. Stvarni osebni dohodki so se povečali za približno 3,4 %. Povprečni osebni dohodki delavcev v industriji in rudarstvu Jugoslavije so v letu 1977 znašali povprečno mesečno na zaposlenega 4140,00 din, torej manj od jugoslovanskega povprečja.

USPEHI ŠIRIJO MOŽNOSTI

Decembra lani so predstavniki OPZ RUDIS oziroma TOZD RUDIS Engeneering Trbovlje in predstavniki japonske firme TOYO Engeneering iz Tokia podpisali eno največjih pogodb v dosednji zgodovini OPZ RUDIS. Gre namreč za skupni nastop pri izgradnji petrokemijskega objekta FCC (aromatic complex) v Schwedtu v NDR, v skupni vrednosti več kot 73 milijonov dolarjev.

Pred dnevi so v prisotnosti visokih predstavnikov NDR, japonskega partnerja in predstavnikov RUDIS-a, delavci GP Tehnika Ljubljana svečano odprli gradbišče tega velikega petrokemijskega kompleksa. Poleg Tehnike, ki bo opravila vsa gradbena dela, so pri tem velikem poslu kot izvajalci del angažirani še drugi člani RUDIS, od slovenskih še Hidromontaža Maribor in IMP Ljubljana.

Dosedanji uspešni nastopi RUDIS-a v NDR pa v mnogem pomagajo pri pridobivanju novih poslov v tej državi. Prav zdaj so v teku pogovori RUDIS-a z nekim drugim japonskim partnerjem; gre pa za dobavo opreme in za storitve pri izgradnji velike valjarne v NDR.

PODALJŠANO ŽIVLJENJE RUDNIKA VELENJE

V velenjskem rudniku so maja t.l. prebili nov zračilni jašek — s kote 378 na površino kote 426, ki ga hkrati s triadnim vpadnikom v jami Škale, kamor je priključen, štejejo med izredno pomembne pridobitve za podaljšanje življenjske dobe rudnika. Zračilni jašek bo služil kot izstopna pot izrabljenega jamskega zraka, po triadnem vpadniku pa bodo odvajali triadno vodo, ki je celo stoletje grozila rudniku premoga.

Triadni vpadnik, dolg 1070 metrov so začeli graditi že marca lani, preboj zanj pa so opravili 27. aprila letos. S tem so rudarji dobili bitko z nevarno triadno vodo in zdaj lahko začno odkopavati tudi varnostni steber premoga.

Računajo, da se bo življenjska doba jame s tem podaljšala kar za 15 do 20 let, zato novega uspeha niso veseli samo vsi strokovnjaki in drugi rudarji, ki so pri delih sodelovali, temveč gre za dogodek širšega pomena.

Potem, ko bo zračilni jašek prebit od dosedanje na novo koto, ga bo v tej globini permaliziral naš TOZD RIG, ki že dolga leta izvaja rudarska gradbena dela v velenjskem rudniku. Poglobljanje samo pa so opravili idrijski rudarji.

PREMALO ELEKTRARN NA BAZI PREMOGA V EGS

V energetskega programu EGS je predviden znatno večji obseg gradnje termoelektrarn na bazi surove nafte kot na bazi premoga. Komisija EGS graja to tendenco in priporoča zato državam članicam, da proučijo možnosti obsežnejše gradnje termoelektrarn na bazi premoga. Od vseh v EGS planiranih termoelektrarn oziroma termoelektrarn v gradnji, odpade na termoelektrarne na bazi premoga 9581 MW (planiranih 4177 MW, v gradnji 5404 MW), na elektrarne na bazi surove nafte pa 26.682 MW (4520 oz. 22.162 MW), na ostale termoelektrarne pa 7900 MW.

VEČJA POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE V ŠVICI

V hidrološkem letu 1976/1977 (30. september) se je poraba električne energije v Švici povečala za 5,2 %, na 34,2 mlrd. kWh. Največja je bila poraba splošne industrije, ki je porasla za 5,4 % ter gospodinjstev, obrti in kmetijstva (+ 5,2 %). Kemična industrija je porabila za 3,3 %, železnica pa za 3,1 % več kot v predhodnem letu. 9,9 mlrd. kWh je Švica izvozila. To je 22 % celotne proizvodnje. 78,9 % energije so proizvedli v hidrocentralah. Jedrske centrale so dobavile 16,8 %, konvencionalne termoelektrarne pa 4,3 % celotne proizvodnje 45,3 mlrd. kWh.

POTROŠNJA PRIMARNIH ENERGETSKIH VIROV V ZRN

Zaradi zadržane gospodarske rasti je bila potrošnja primarnih energetskih virov v ZRN lani s 369,3 milij. prem. enot pod ravniyo leta 1976. V razdobju od leta 1970 do 1977 se je potrošnja vseh energetskih virov zvišala od 336,8 na 369,3 milij. ton premog. enot. Potrošnja posameznih energetskih virov se je povečala oziroma znižala kot sledi (v milij. ton pr. enot): črni premog od 28,8 na 17,8, rjavi premog od 9,1 na 9,5, surova nafta od 53,1 na 52,1, zemeljski plin od 5,4 na 14,9, jedrska energija in ostali viri od 3,6 na 5,7.

TEŽAVE SRBSKIH PREMGOVNIKOV

V srbskih premogovnikih oziroma rudnikih je zaposlenih 55.000 delavcev. Od tega pa jih dela okoli 6000 v rudnikih s podzemeljskim delom. Pred nedavnim so anketirali delovne invalide in so ugotovili, da jih je v ožji Srbiji 57,5 % izgubilo svojo delovno sposobnost pri delu v rudnikih. V Jugoslaviji znaša ta odstotek 24,9 %. Povprečna starost teh upokojenec je 51 let, povprečna delovna doba pa 24 let. V rudnikih je zaradi bolezni povprečno od-

sotnih z dela precej več rudarjev, kot delavcev v drugih gospodarskih dejavnostih. Tudi kronične bolezni so bolj razširjene kot v drugih OZD. Med rudarji so najbolj razširjene bolezni dihal, okončin in prebavil. Tudi slušne motnje so pogoste zaradi hrupa. Zdravje rudarjev pa je seveda precej odvisno od materialnega položaja rudnikov. Osební dohodki v premogovnikih so razmeroma slabi. Leta 1974 so bili rudniki oziroma premogovniki po višini povprečnih OD na 10. mestu, leta 1977 pa še-le na 19. mestu v SR Srbiji. Povprečni neto OD na rudarja v premogovnikih s podzemeljskim delom v Srbiji, je leta 1976 znašal 3080,00 din, jugoslovanski povpreček pa je znašal 3.872,00 din. Od 47 anketiranih rudnikov jih ima organizirano družbeno prehrano 43. Stroški preventivnega varstva grede v breme materialnih stroškov TOZD. Zato ponekod varčujejo prekomerno tudi na tem področju, da bi stroške še bolj zmanjšali. Tako v nekaterih rudnikih v Srbiji že osem let niso opravili kontrolnega periodičnega zdravniškega pregleda rudarjev, čeprav predpisi govore drugače. Zelo se zavzemajo, da bi na rudnikih organizirali, če že ne lastne zdravstvene ambulante, pa vsaj postaje medicine dela. Sicer pa analiza, ki so jo opravili v Srbiji v rudnikih, govori še tudi o drugih rezultatih.

REGENERACIJA ENERGIJE

V prizadevanjih za boljše izkoriščanje odpadne toplote je angažiranih precejšnje število raznih institucij. Tako so v Veliki Britaniji ugotovili, da industrija sodeluje z okrog 40 % pri skupni porabi primarne energije. Velik del te energije se izgubi v obliki odpadne toplote. Eden izmed načinov, da bi zmanjšali izgube energije je, da bi odpadno toploto pretvorili v električno energijo in jo izkoristili za dopolnilno oskrbo industrijskih obratov. V tem smislu raziskujejo oziroma izpopolnjujejo metodo za regeneracijo energije. Pri tem delu

sodelujejo strokovnjaki nekatereh britanskih univerz. Projekt predstavlja prvo fazo programa, ki bi omogočil razvoj učinkovite naprave za pretvarjanje odpadne toplote v električno energijo z uporabo visokoturažnih turbogeneratorjev. Turbina bi izkoriščala težke odpadne pare kot delovni medij pri čemer bi omogočili uporabo razmeroma nizkih temperatur odpadne vode. Bila pa bi priključena neposredno na generator, da bi se s tem izognili potrebi po prenosnem mehanizmu. Hitrost turbine bi lahko varirala s spremembami obtežitve, električna energija iz generatorja pa bi se pretvarjala v izmenični tok standardne frekvence s pomočjo polprevodniških spreminjevalcev.

ELEKTROFILTRSKI PEPEL NI NEVAREN ZA OKOLICO

Poljski strokovnjaki so izdelali originalni postopek »odpravljanja« sipin pepela iz termoelektrarn. Površino sipin pokrivajo s specialno emulzijo, ki omogoča stabiliziranje in razvoj rastlinstva. Tako utrjene sipine je možno kasneje tudi pogozditi. Na ta način so na Poljskem uspešno pogozdili okoli 20 ha deponij pepela pri elektrarnah Halemba, Laziska in Zeran.

NAZADOVANJE ZAHODNONEMŠKE PROIZVODNJE RJAVEGA PREMOGA V LETU 1977

Lani se je zahodnonemška proizvodnja rjavega premoga znižala od 134,5 milij. ton v letu 1976 na 122,9 milij. ton oz. za 8,6 %. Povprečna proizvodnja na delavca v izmenični se je znižala za 2,4 na 69 ton. Znižana proizvodnja je pogojena z manjšo uporabo rjavega premoga v termoelektrarnah. Kljub temu pa je ostal delež rjavega premoga v celotni proizvodnji električne energije z 31,6 % še vedno na prvem mestu, sledi črni premog z deležem 23,7 %, zemeljski plin z 19 %, jedrska energija s 13 %, kurilno olje s 6,4 %, vodna energija s 5,7 in ostali energetske viri z 0,6 %.

POTENCIAL JEDRSKIH ELEKTRARN V PORASTU

V proizvodnji električne energije narašča pomen jedrske energije. V letu 1977 je z dograditvijo jedrske elektrarne na Finskem, v Južni Koreji in Tajski uporabljalo jedrsko energijo že 22 držav. Do konca leta 1977 je število jedrskih elektrarn oziroma proizvodnja električne energije na bazi jedrske energije znašala v industrijskih državah kot sledi: ZDA 68 oz. 262 mlrd. kWh, Velika Britanija 33 oz. 38 mlrd. kWh, ZRN 14 oz. 36 mlrd. kWh, SZ 27 oz. 35 mlrd. kWh, Japonska 17 oz. 28 mlrd. kWh, Kanada 10 oz. 27 mlrd. kWh, Švedska 6 oz. 20 mlrd. kWh, Francija 12 oz. 18 mlrd. kWh, Švica 3 oz. 8,1 mlrd. kWh in Italija 3 oz. 3,4 mlrd. kWh.

KURIRČKOVA POŠTA IN TITOVA ŠTAFETA

Dne 4. maja je potekala skozi naše revirje tradicionalna kurirčkova pošta. Pri predaji je sodelovala domala vsa mladina v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju in ob tej priliki so izvedli lepe programe iz svoje dejavnosti.

Dne 5. maja pa je potekala skozi naše kraje Titova štafeta — štafeta mladosti. Iz Hrastnika je šla preko Čeč najprvo na Čebine, iz Čebin v Trbovlje in nato preko Zagorja v Ljubljano in naprej. Sprejema Titove štafete se je udeležilo veliko število občanov, predvsem mladine. Pri delavskem domu v Trbovljah, kamor je prispela štafeta ob 12.30 uri se je zbrala več tisoč glava množica občanov. Ob tej priliki je govoril sekretar komiteja občinske konference ZKS Karel Vukovič, mladinski pevski zbor Trbovlje, pod vodstvom Ide Virt, pa je zapel nekaj pesmi. Štafetno

ELEKTROENERGETSKA MAGISTRALA KONČANA

V Jugoslaviji smo v zadnjih letih ustvarili enega najbolj sodobnih sistemov v svetu, v pogledu prenosne elektroenergetske mreže. Končno je pričela v tem členu obratovati tudi trafostacija Zagreb 1, s tem pa je bila končana I. faza izgradnje tega velikanskega prenosnega omrežja. Prišel je obratovati hkrati tudi 1000 km dolgi daljnovod, ki vodi od Djerdapa preko Beograda, Zagreba in Maribora do Ljubljane. Za gradnjo in opremo v našem delu so porabili 697 milijonov dinarjev. S tem pa je omogočen prenos največjih količin električne energije iz vzhodnih v zahodne dele države. 400-kV mreža Jugoslavije nosi naziv »Nikola Tesla«.

V nekaj vrstah

palico je nosil član našega kolektiva tovariš Kastelic Drago iz TOZD Separacija Trbovlje.

33 LĚT CENTRA STROKOVNIH ŠOL V ZAGORJU

Center strokovnih šol v Zagorju ob Savi je praznoval koncem maja t.l. 33-letnico svoje obstoja in 30-letnico odkar so to izobraževalno ustanovo zapustili prvi absolventi. Za to priložnost so pripravili posebno slavje, izdali pa so tudi brošuro v kateri so orisali začetek in delo tega centra v povojnem razdobju.

Prvotni namen šole je bil vzgajati kvalificirane delavce za potrebe rudnika Zagorje, s posebnim ozirom na rudarje. Prvo obdobje je trajalo od julija 1945 do decembra 1961, ko je rudnik Zagorje ukinil rudarski oddelek. Drugo obdobje pa gre od januarja 1962 dalje, ko se je iz prejšnjega kovinarskega in elektro oddelka organizi-

Izsipavanje nakopanega premoga iz zavojnih drč na gumijasti trak na koti 150 v južnem krilu Javor sloja v jami Ojstro. foto A. Bregant

rala poklicna kovinarska in elektro šola v okviru SIC — Strokovno izobraževalnega centra, ki se je pozneje preimenoval v CSS — Center strokovnih šol. Tokratni ustanovitelj je bil občinski odbor Zagorje ob Savi. Šolo zapusti vsako leto od 60 do 80 kvalificiranih ključavničarjev, strugarjev, rezkalcev, orodnih ključavničarjev, cizlerjev, kovačev, elektromehaničkov in obratnih ključavničarjev. Absolventi te šole delajo domala v vseh zasavskih TOZD in DO. Šoli najboljše želje in čestitke ob jubileju!

20. JUNIJ — DAN CIVILNE ZAŠČITE

Zvezni izvršni svet in izvršni sveti vseh republik in pokrajin so marca t.l. sklenili, in podpisali dogovor, po katerem se od letos dalje uvaja dan civilne zaščite. Odslej bomo praznovali ta dan vsako leto 20. junija.

Udeleženci dogovora se strinjajo, da se v tednu, v katerem je dan civilne zaščite ali na sam dan civilne zaščite analizirajo in ocenijo rezultati razvoja civilne zaščite ali organizirajo in izvedejo množične aktivnosti v obliki vaj, tekmovanj in shodov delovnih ljudi in občanov, enot in štabov CZ ali slovesne prireditve in podeljujejo nagrade in priznanja za dosežene rezultate in napredek CZ. Hkrati

so udeleženci dogovora sklenili, da se ustanovi plaketa CZ in značka CZ. Plakete bodo podeljevali organizacijam in občanom za dosežene uspehe pri razvoju CZ, značke CZ pa bodo podeljevali občanom in delovnim ljudem.

DEJAVNOST OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Dne 12. aprila t.l. je bilo prvo skupno zasedanje delegatov zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbeno-političnega zbora skupščine občine Hrastnik. Osrednje točke dnevnih redov so bile volitve. Za predsednika skupščine občine Hrastnik je bil izvoljen Samo Logar, dosedanji sekretar komiteja občinske konference ZKS Hrastnik, za podpredsednika Janez Venko, za predsednika izvršnega sveta občine pa Jože Žibret, dosedanji direktor KOP Hrastnik. Za podpredsednika je bil izvoljen Friderik Štromajer; izvolili so devet članov izvršnega sveta, imenovali sedem predstojnikov temeljnih upravnih organov občine Hrastnik. Izvolili so vrsto delegatov v razne komisije. Potrtili so Marjana Kovača, kandidata za predsednika skupščine skupnosti revirskih občin, Antona Grebena pa za podpredsednika te skupnosti. Z večino glasov so sprejeli listo kandi-

datov za predsednika in člane predsedstva SR Slovenije na predlog republiške kandidacijske konference. Sprejeli so tudi odlok o ustanovitvi sekretariata skupnih služb občine Hrastnik in izvršnega sveta občine Hrastnik. Določil je tudi skupino 15 članov za sodelovanje predstavnikov v družbene skupnosti v razpisnih komisijah OZD v Hrastniku. Predsednik občine je apeliral na delegate o čem naj bi se dogovorili na prvih sejah delegacij.

SLOVO OD PARNE LOKOMOTIVE

Dne 11. aprila 1978 je iz Ljubljane proti Postojni odpeljala zadnja parna lokomotiva — veteranka, kjer se je srečala s staro električno lokomotivo. Tega dne je ob 11. uri dopol. praznično okrašena s smrečjem in zastavami odpeljala na zadnjo vožnjo številne upokojene delavce s parnih pa tudi sodobnejših lokomotiv. Strojevodji Damjanu Zajcu, kurjaču Milenu Pančiču in vodji vleke Alojzu Škrbincu, so zaželeli srečno zadnjo vožnjo številni železničarji in drugi občani. Udeleženci zadnje vožnje so se na to udeležili skorajšnjega srečanja v Postojni v hotelu Jama, kjer so jih pozdravili razni narodnozabavni ansambli. Anton Dornik, predsednik DS sekcije za vleko v Ljubljani, je pozdravil okrog 450 gostov. Od tega je bilo okoli 350 upokojencev, sekcije za vleko. Govorili so o težkih časih, ki so jih preživeli na parnih lokomotivah, in o drugih problemih s katerimi so se srečevali v času svojega aktivnega dela.

Iz pozornice je torej odšla že zadnja parna lokomotiva — hlapon, ki je v času svojega rednega obratovanja pokurila na tisoče ton tudi našega premoga. Časi so se torej tudi v tem pogledu bistveno spremenili.

Kadrovske vesti

V času od 1. aprila do 30. aprila 1978 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Mikložič Drago — delavec, Lučič Milanko — abs. rud. fak. (dipl. delo), Sallah Ismet — vozač, Pilič Matija — vozač, Ašič Anton — vozač, Veljakovič Štefan — vozač, Kovačević Nedeljko — vozač.

Odšli:

Hodžič Mujo, vozač — samovoljna prekinitev; Mihevc Ivan, kovinar — upokojen; Potisek Jože, kovinar — upokojen; Lastrič Josip, kopač — disciplin. odpust; Murselovič Munib — vozač — disciplin. odpust; Sallah Ismet, vozač — v poskus. dobi; Glavač Božidar, signalist — disciplin. odpust; Repše Franc, vozač — disciplin. odpust; Šentjerc Boris, poslovodja — upokojen; Čehič Feriz, vozač — samovoljna prekinitev; Sladič Silvester, vozač — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Jambrovič Željko — kovinar, Vozelj Marino — vozač.

Odšli:

Žibert Lovro, kopač — upokojen; Hadrovič Šahbaz, kopač — samovoljna prekinitev; Šipek Franc, poslovodja — upokojen; Beširovič Ibro, kopač — disciplin. odpust; Knez Branko, vozač — disciplin. odpust; Pranič Vladimir, vozač — disciplin. odpust; Dragičević Dragan, kopač — samovoljna prekinitev; Brečko Franc, kopač — upokojen; Valentinčič Jože, kopač — upokojen.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Rakita Ana — servirka, Perkovič Jozo — vozač, Kantič Rafik — učni kopač.

Odšli:

Majdič Franc, kopač — redna odpoved; Jovanovič Jovo, kopač — upokojen; Kolar Mato, vozač — samovoljna prekinitev; Tomc Martin, kopač — upokojen; Husič Zulfer, vozač — samovoljna prekinitev; Ibračić Sinan, kopač — samovoljna prekinitev; Koritnik Stanislav, kopač — invalidsko upokojen; Mušič Abdulah, kovinar — samovoljna prekinitev; Fazlić Esed, vozač — samovoljna prekinitev, Avidč Tahir, vozač — samovoljna prekinitev, Gabršek Franc, vodja gospod. izdelka — sporazumna prekinitev; Kantič Refik, kop. pomočnik — samovoljna prekinitev; Redžič Suad, vozač — samovoljna prekinitev; Uran Vinko, kopač — sporazumna prekinitev; Grabnar Franc, kopač — upokojen; Osmanović Zuričet, kovinar — samovoljna prekinitev; Suljić Sakib, vozač — samovoljna prekinitev; Suljić Salih, vozač — samovoljna prekinitev; Tursunović Husnija, vozač — samovoljna prekinitev.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Sever Anton — spenjalec voz.

Odšli:

Štolc Jože, strojnik — umrl; Zidar Jakob, spenjalec voz — samovoljna prekinitev; Bregar Samo, delavec — sporazumna prekinitev; Jan Franc, strežaj transport. mehaniz. — samovoljna prekinitev.

TOZD TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Jesenšek Dušan — telefonist.

TOZD RUDAR. GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Alič Alko — vozač, Mujkanovič Sakit — vozač, Senkiš Edvard vozač, Lemezovič Ahmo — vozač, Podmenik Alojz — vozač, Vasiljič Milan — vozač.

Odšli:

Bukovec Janez, vozač — sporazumna prekinitev; Vukovič Jože, kopač — upokojen; Odžič Ratko, vozač — samovoljna prekinitev; Hasanović Halil, uč. kopač — disciplin. odpust; Godler Branko, kovinar — sporazumna prekinitev; Hodjič Miho, vozač — invalidsko upokojen; Pejič Pejo, vozač — v poskusni dobi; Nišič Zijad, kop. pomočnik — sporazumna prekinitev; Dedič Mušan, kopač — sporazumna prekinitev; Podmenik Alojz, vozač — sporazumna prekinitev; Senkiš Edvard, vozač — sporazumna prekinitev.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELAVNICE TRBOVLJE

Odšli:

Bončina Rajko, kovinar — sporazumna prekinitev; Kolander Viktor, kovinar — upokojen.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Odšli:

Podlogar Leopold, rud. tehnik — upokojen.

Marija Vidmar

Spomladansko pogozdovanje končano

Spomladi 1978 smo kot vsa leta poprej, pogozdovale na rudniških površinah, ki jih je potrebno na novo ozeleniti. Pogozdovale smo na področju TOZD — Rudnik premoga Hrastnik in TOZD Rudnik premoga Zagorje. V Hrastniku smo pogozdili 3.000 sadik in to na Leši in Krištandolu, v Zagorju pa nadaljujemo z ozelenitvijo opu-

ščenega rudniškega jalovišča na Lokah. Tu smo pogozdili 5.000 sadik črnega bora.

Sadike, ki so bile zelo lepe, smo naročili in dobili od našega stalnega dobavitelja, to je podjetja »Semesadika« iz Mengša. Delo je bilo opravljeno v okoli 22 delavnikih, tako da smo do časa, ko sadike pričenjajo odganjati že posadili vse. V letošnjem letu smo imeli srečo, da je med pogozdovanjem nekajkrat deževalo, tako da so bile sadike že med saditvijo navlažene, oziroma zalite, kar v prejšnjih letih ni bilo. Po kontrolnih obhodih smo ugotovili zaenkrat še 100-% uspeh saditve.

Na ta način ponovno ozeleknjemo površine, ki so zaradi delovanja rudnikov izgubile prvotno obliko in kulturo. To nam nalaga tudi rudarski zakon. Tako smo že pogozdili in na novo ozelenili precejšnje komplekse v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju. S tem imamo dvojno korist in to, da s pogozdovanjem širimo krog zelenja, obenem tudi krog kisika okrog naših naselij, po drugi strani pa bo les, ki bo v perspektivi čedalje bolj iskan material, lahko koristil našemu gospodarstvu.

Egon Casagrande

Toplotnoobstojno lepilo KV-20

Glede na članek v reviji Ugol Ukrainy (Kijev) iz marca 1977 str. 50, priporočajo pri francoskih premogovnikih v proučitev in uporabo toplotno obstojno lepilo VK-20, ki služi za lepljenje orodij iz kovinsko-kemičnih zlitin in iz diamantov. Sklopi, ki jih napravijo s tem lepilom so obstojni tudi v pogojih, kadar temperatura doseže do 700 °C.

Lepilo omogoča zlepkę, ki so odporni napram zvišanim vibracijam, ima dobro adherenco napram jeklom in zlitinam za orodja ter ne zahteva posebne priprave komadov pred lepljenjem (razen da se jih razmasti). Zlepki, katere dobimo s tem lepilom, so stabilni v prisotnosti olj. Delovanje vode v teku 30 dni zmanjša odpornost zlepka za 10 %.

Lepilo VK-20 ohrani svoje lastnosti tudi po daljšem vskladiščenju. Med vsemi termostabilnimi lepili, ki jih tržišče nudi za lepljenje orodij, ima edine lepilo VK-20 tudi to lastnost, da se lepi na umetne diamante.

KOV, KRČMA, SAN, ZN, AALTO, BANANA, SEVERNA AMERIKA, IRKA, H, SN, ATI, ZETKIN, COCKTA, ZVER, DOTIK, TOMBOLA, KI, ASIREC, BOLE, ELIDA, NAIVEC, ROV, JIRAK, SOLINE, JNA, AKORD, PAŽ, ROMANTIKA, GNOMON, OTO, AN, KRITIKA, SMEJKAL, BREŽNJEV, KECAL, AT, PLANER, URI, IGO, PRALINE, OLE, RAL, O, BETONARNA, SEME, VENERA, ETIN, GRAFIT, NEIL, VI, ATAMAN, MINOTAUROS, SICA, RIKŠA, DINARA, ONAGER, AŠKERC, LEO, OKLJUK, NIN, GA, AK, KARTA, AVTOMATIZACIJA.

ŽREB JE ODLOČIL

Uredništvo našega glasila je prejelo do vključno 7. maja 1978 na objavljeno križanko v številki 4/78, skupno 7 rešitev.

Med reševalce, ki so križanko pravilno rešili, podeljuje uredništvo tri knjižne nagrade, ki jih prejmejo:

I. nagrado

Štefi Crnomarkovič, Nasipi 4, 61420 Trbovlje

II. nagrado

Vinko Krajnik, Kolodvorska 16, 61420 Trbovlje

III. nagrado

Darja Kukovica, Okrogarjeva 5, 61410 Zagorje ob Savi

Vsem trem nagrajencem čestitam!

Knjižne nagrade bomo vsem trem poslali po pošti.

REŠITEV PRVOMAJSKE NAGRADNE KRIŽANKE

VODORAVNO:

SAT, PREMOG, KETON, SLATINA, PRVI MAJ, MALINA, OČE, BINGEN, NOGA, ZMRZOVANJE, TEK, SESEK, DARDANELE, OKROGAR, IMOLA, ERAR, ATACAMA, RU, MILEK, LIZA, AK, KOLUBARA, BRIGITA, RV, MIKRON, REFOŠK, O, DA, IVJE, SENIOR, BITISKA, LLANO, SEDLAR, VDOR, OT, ER, MER, ZAKLADNICA, TEIN, SRT, EON, LEK, KOS, POŽGANICA, DNO, EGALIZACIJA, NOREC, NOSNICA, OZN, KRIŽAJ, NIALA, AVTOR, BRV, TER, NEPAL, EV, RAINER MARIA, ACA, VR, ROT, O, INERCIJA, KRK, AS, I, O, DARJA, KISAL, ZB, OR, LEVKOM, NOJ, SEL, ČTIVO, MIKI

ATENE, ALT, IVKOV, KRESNICE, JI, OSEL, EV, BA, OTKA, VADUZ, ETNOGRAFIJA, DELIAL, ETIKA, JAR, MELANHOLIK, ONAN, C, EKLIPTIKA, TINA, ALEMANI, AON, IRONSIDE, TERARIJ, ŠIVANKA, ANANA.

NAVPIČNO:

SIMBOL MEDNARODNE, OE, EMIR, LEONOVA, AORIST, SOLIDARNOSTI, RJAVENJE, ELEGAN, NONIJ, KLOAKA, KAKI, OZ, IRENA, CO, GRLO, TI, ALEC, RE, SEVER, IN, DELAVSKEGA, MRKEV, VAMP, ARIJ, JELKA, BACIL, FETIŠ, RAZREDA, LORRIS, ILIRI, POZDRAV, LD, IZVIJAČ, JAMIŠKA, ERA, CEV, OREL,

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Suštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk KTL — TOZD TIKA Trbovlje.